

Handläggare

Telefon:

Till

Bromma stadsdelsnämnd

Underlag för budget 2026 med inriktning 2027 och 2028 för Bromma stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Nämnden godkänner förvaltningens förslag till underlag för budget 2026 med inriktning för 2027 och 2028, inklusive bilagor
2. Nämnden överlämnar förslaget till kommunstyrelsen för fortsatt beredning

Susanna Halldin Olsson
Stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Nämnden överlämnar underlag för budget 2026 med inriktning för 2027 och 2028. I underlaget beskrivs de kommande årens utveckling och prioriteringar för stadsdelsnämndens kärnverksamheter inför den centrala budgetberedningen.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden ska lämna ett underlag till kommunstyrelsen inför den centrala budgetberedningen som lyfter strategiskt viktiga frågor så som utvecklingsbehov, utmaningar och prioriteringar inför framtiden. Fokus ska ligga på de frågor och faktorer som har störst påverkan på verksamhetens utveckling och ekonomi under perioden 2026-

2028, utifrån förändringar i omvärlden och i den egna verksamheten.

I underlag för budget 2026 med inriktning 2027 och 2028 beskrivs de kommande årens utveckling och prioriteringar för stadsdelsnämndens kärnverksamheter samt nämndens strategiska satsningar, samverkan och lokala utvecklingsbehov som bidrar till kommunfullmäktiges tre inriktningsmål och stadens vision. Satsningarna har sin utgångspunkt i nämndens kärnverksamheter, de prioriterade områdena i stadens budget samt Vision 2040.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom förvaltningsledningen i samråd med chefer och nyckelpersoner inom respektive avdelning.

Innehållsförteckning

1 Strategisk inriktning	5
2 Lokala utvecklingsbehov	11
2.1 Välbefinnande och hälsa.....	11
2.2 Uppväxtvillkor och utbildning	13
2.3 Arbete och företagande.....	14
2.4 Boende och stadsmiljö.....	15
2.5 Demokrati och trygghet.....	16
2.6 Miljö och klimat	18
3 Planeringsförutsättningar för nämndens verksamhetsområden	19
3.1 Förskoleverksamhet.....	19
3.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid.....	22
3.3 Äldreomsorg	23
3.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	25
3.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri.....	27
3.6 Stadsmiljöverksamhet.....	31
3.7 Ekonomiskt bistånd	34
3.8 Arbetsmarknadsåtgärder.....	35
3.9 Övrigt.....	37
4 Sammanfattande ekonomisk analys	39
4.1 Drift	39
4.2 Investeringar	44
4.3 Verksamhetsprojekt.....	45
5 Lokalförsörjningsplan.....	45
5.1 Sammanfattning.....	45
5.2 Planeringsförutsättningar.....	46
5.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling.....	48
5.4 Samverkan	49
5.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet.....	51
5.5.1 Nuläge 31 januari 2025	51
5.5.2 Behov och planering av lokaler för år 2026-2033 (första planeringsperioden)	51

5.5.3	Behov och planering för lokaler år 2034-2045 (andra planeringsperioden)	52
5.6	Lokalplanering - pedagogisk verksamhet.....	52
5.6.1	Nuläge 31 januari 2025	52
5.6.2	Planering av lokaler för år 2026-2033 (första planeringsperioden)	53
5.6.3	Planering av lokaler för år 2034-2045 (andra planeringsperioden)	54
5.7	Övrig information.....	54
6	Övriga redovisningar	54

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga Sdn 06

Bilaga 2: LFP2025 Bromma stadsdelsnämnd

Bilaga 3: Klimatinvesteringar-2026-2028

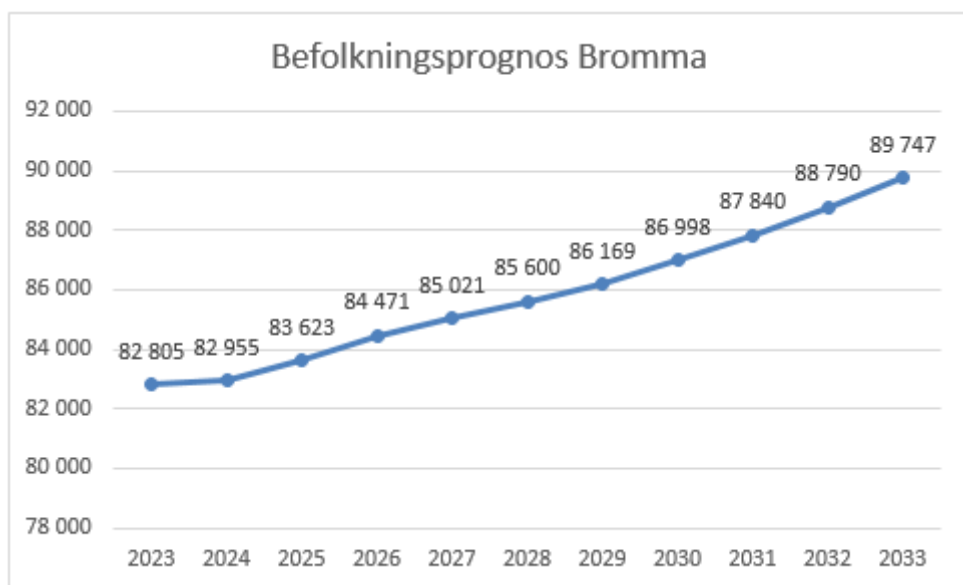
1 Strategisk inriktning

I följande avsnitt beskrivs den demografiska utvecklingen samt den övergripande utvecklingen i stadsdelsområdet. Redogörelser görs för vilka strategiska satsningar som behöver prioriteras för att möta aktuella utmaningar under planperioden, och hur detta arbete planeras att genomföras.

Demografisk utveckling under planperioden samt på längre sikt

Stockholm är en snabbt växande stad och beräknas ha drygt en miljon invånare under 2025.

Befolkningsprognosen bygger på befolkningsstatistik från Statistiska Centralbyrån och på antaganden om framtida barnafödande, flyttningar och dödsfall. Det finns dock en osäkerhet i prognosen genom att många av de byggprojekt som planeras inte blir färdiga vid den tidpunkt som prognosen bygger på. Enligt prognosen bor det i början av 2025 cirka 83 000 personer i Bromma. Befolkningen i stadsdelsområdet kommer enligt prognosen att fortsätta öka varje år så långt som prognosen sträcker sig. Fram till år 2033 förväntas Brommas befolkning öka med drygt 6 000 personer.



Källa: Sweco, Befolkningsprognosen

För perioden till och med 2028 ökar befolkningen framförallt i Mariehäll, Blackeberg och Ulvsunda industriområde genom de bostadsprojekt som påbörjats i stadsdelarna.



	Antal				Procent	
	2014	2023	2028	2033	2023	2033
0 år	1 027	984	923	1 031	1,2%	1,1%
1-5 år	5 199	4 611	4 501	4 632	5,6%	5,2%
6-15 år	8 966	9 951	9 303	8 793	12,0%	9,8%
16-19 år	3 047	3 919	4 199	3 977	4,7%	4,4%
20-24 år	4 631	3 897	4 473	4 826	4,7%	5,4%
25-64 år	40 975	46 672	47 702	49 866	56,4%	55,6%
65-79 år	7 238	9 205	9 742	11 147	11,1%	12,4%
80-89 år	2 120	2 842	3 936	4 357	3,4%	4,9%
90- år	771	724	821	1 118	0,9%	1,2%
Män	36 097	40 588	41 964	44 089	49,0%	49,1%
Kvinnor	37 877	42 217	43 636	45 658	51,0%	50,9%
Samtliga	73 974	82 805	85 600	89 747	100,0%	100,0%
Befolkningsändringar						
	2020	2021	2022	2023		
Antal födda	1 041	1 086	869	992		
Antal döda	615	517	484	491		
Födelsenetto	426	569	385	501		
Flyttnetto	-240	-9	57	-30		
Total förändring	186	560	442	471		

Källa, Områdesfakta Bromma stadsdelsområde

Enligt prognosen kommer det vid årsskiftet 2028/2029 bo 4 501 barn i åldern 1-5 år i Bromma. Det innebär en minskning om 110 barn i jämförelse med årsskiftet 2023/2024. Vid årsskiftet 2033/2034 förväntas antalet barn i åldersgruppen sedan öka med 133 stycken.

Enligt prognosen kommer det vid årsskiftet 2028/2029 bo 13 502 ungdomar i åldern 6-19 år i Bromma. Det är en minskning med 1060 stycken jämfört med årsskiftet 2023/2024. Åldersgruppen förväntas sedan fortsätta minska fram till årsskiftet 2032/2033.

Under prognosperioden förväntas antal personer över 65 år kontinuerligt öka. Enligt prognosen kommer det vid årsskiftet 2028/2029 bo cirka 14 500 personer över 65 år i Bromma, varav 4 757 är 80 år eller äldre. Åldersgruppen 80 år och äldre förväntas öka med cirka 700 personer fram till år 2033.

Övergripande utveckling i stadsdelsnämndsområdet och stadsdelarna av vikt

Förvaltningen identifierade i samband med verksamhetsplan 2024 tre strategiska utvecklingsområden som ska vara i fokus för utvecklingsarbetet inom alla verksamhetsområden från 2024 och under den kommande treårsperioden.

De tre fokusområdena är

- Ekonomi – att resurser används på ett bra och effektivt sätt
- Trygghet och säkerhet
- Kompetensförsörjning

Inom fokusområdena ska förvaltningens verksamheter tillsammans göra förflyttningar. För att lyckas med detta krävs det att saker görs på nya sätt och att den interna samverkan och samverkan med andra förvaltningar och bolag samt med näringsliv och civilsamhälle utvecklas. Förvaltningen har påbörjat arbetet med att skapa en struktur och en kultur som ska främja innovationsarbetet i organisationen.

Resurser används på ett bra och effektivt sätt

För att fortsatt kunna leverera välfärdstjänster med hög kvalitet behöver resurser i form av bland annat personal, kompetens, tid och pengar användas på bästa sätt. Äldreomsorgen och socialtjänsten står inför flera nya utmaningar, bland annat i och med en ny socialtjänstlag som börjar gälla 1 juli 2025 och omställningen till en god och nära vård. Omställningen behöver ske i nära samarbete mellan socialtjänstens och äldreomsorgens verksamheter. Resurserna behöver användas mer effektivt genom en förskjutning från myndighetsprövade insatser till mer preventiva åtgärder, däribland stöd till egenvård och hälsofrämjande aktiviteter.

Förvaltningen ska erbjuda fler preventiva insatser exempelvis genom en ”första linjen-verksamhet” för att ge rätt stöd i rätt tid. Förvaltningen ska i samverkan med skolan fortsätta att erbjuda och vidareutveckla föräldrastödsprogram för att möta föräldrars behov av stöd. Samverkan med skolan behöver fortsätta utvecklas för att främja skolnärvaro genom skolsociala team.

Inom äldreomsorgen behöver nya arbetssätt utvecklas när resurserna inom vård och omsorg ska räcka till fler. Det förebyggande arbetet behöver stärkas.

Fritidsaktiviteter behöver vidareutvecklas för att erbjuda meningsfull sysselsättning till fler unga. Förvaltningen ska därför starta upp en ny fritidsgård för unga i Mariehäll och även inrätta funktionen fritidslots för att ge ungdomar stöd till regelbundna fritidsaktiviteter. Samtidigt ökar befolkningstillväxten efterfrågan på parker, badplatser och aktivitetsytor. Förvaltningen satsar på att utveckla sådana ytor för att stärka folkhälsan och trygghet en.

Fram till 2033 förväntas antalet barn i förskoleålder öka i lägre takt än tidigare prognostiserat. Den demografiska förändringen medför stora utmaningar både avseende resurser samt avseende en effektiv lokalförsörjning. Att hitta ett sätt som innebär ett flexibelt användande av lokaler blir framgent därför centralt, så väl inom förskolans område som inom förvaltningens övriga verksamheter.

Avdelning förskola kommer medverka i ett forskningsprogram under en treårsperiod. Det övergripande syftet med programmet är att utveckla långsiktiga och forskningsbaserade arbetssätt och att pedagogernas ska utveckla sin kompetens att dokumentera och analysera varje barns utveckling och lärande. Detta för att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet och skapa en större insyn och säkerhet kring att förskolorna erbjuder en undervisning med hög kvalitet.

Den ökande befolkningen innebär en ökad efterfrågan på aktiviteter i parker och

grönområden, såsom badplatser och spontanaktivitetsytor. Förvaltningen ska fortsatt satsa på att anlägga fler spontanaktivitetsytor på parkmark med syftet att bidra till folkhälsan samt till ökad trygghet och trivsel.

Parkdriften ska från och med 2026 nu skötas i egen regi, vilket på kort sikt innebär högre kostnader men långsiktigt leder till ökad effektivitet och kvalitet. För att detta ska lyckas behövs kostnadseffektiva ytor och stöd från stadens centrala funktioner. Extra medel kan ansökas för stadsdelsförvaltningar som genomgår denna omställning.

Stockholm strävar efter att bli klimatpositivt till 2030, och förvaltningen arbetar med ett nytt miljöprogram och klimathandlingsplan. Miljöåtgärder inkluderar avfallshantering, klimatinvesteringar och hållbara inköp. Andelen ekologiska livsmedel ska öka, och samverkan med externa aktörer är nödvändig för en rättvis klimatomställning.

För en hållbar ekonomi måste resurser fördelas effektivt. Ekonomistyrning och prognossäkerhet är avgörande, och inköp ska ske enligt stadens ramavtal för att motverka brottslighet.

Förvaltningen vill även stärka dialogen med invånarna genom förbättrade medborgarundersökningar och utveckling av metoder som medborgarbudget.

Medarbetares arbetsvillkor är en prioritet för att säkerställa effektiv resursanvändning. Hög sjukfrånvaro i utförarverksamheter måste analyseras för att vidta åtgärder. En hållbar arbetsmiljö är avgörande för att långsiktigt säkra kvaliteten inom stadens välfärdsverksamheter.

Trygghet och säkerhet

Arbetet för att ge barn och unga en trygg uppväxt fortsätter, med fokus på att stärka barns rättigheter i alla verksamheter. Förskolan har en viktig roll i att förebygga utanförskap och ska integreras tydligare i det förebyggande arbetet. Samverkan mellan förskolan och socialtjänsten ska stärkas för att identifiera barn som riskerar fara illa och minska risken för våld och kriminalitet.

För att förebygga socialt utanförskap och för att identifiera barn som far illa samt minska risken för att barn utsätts för våld och hamnar i kriminalitet, ska barnhälsoarbetet utvecklas och samverkan mellan förskolan och socialtjänsten ska fortsätta att stärkas. Det familjecentrerade arbetssättet behöver stärkas och utvecklas tillsammans mellan förvaltning och Region. En välfungerande skolgång är en central del i detta arbete och arbetet med skolsociala team ska fortsätta utvecklas. Fältverksamheten och den öppna fritidsverksamheten är en del av det trygghetsskapande arbetet och ska utvecklas vidare.

Genom fritidsverksamhetens arbete utifrån metodstödet "MVP fritid" (Mentorer i våldsprevention) stärks det våldsförebyggande arbetet inom fritiden.

Förvaltningen satsar på fler spontanaktivitetsytor för att öka tryggheten och uppmuntra till fysisk aktivitet, i enlighet med Stockholms stads idrottsprogram. Dessa ytor ska placeras nära idrottsanläggningar för att maximera nyttan. För att ytterligare stärka fritidsaktiviteterna startar förvaltningen parkleksverksamhet i Blackeberg och fortsätter utredningen kring en mer permanent lokalisering.

Förvaltningen ska fortsätta öka tryggheten i stadsdelsområdet genom bland annat platssamverkan med olika lokala aktörer från kultur- och näringsliv, civilsamhällets organisationer, andra myndigheter och fackförvaltningar. Förvaltningen ska även arbeta med att utveckla arbetet genom samverkansgruppen Operativa BRÅ. Arbetet fortlöper gällande att etablera den lokala strukturen kring ett sammanhållet arbete med barn och unga som begår eller riskerar att begå grova brott (Bob). Samverkan för ett tryggt och säkert stadsdelsområde sker även genom den lokala samverkansöverenskommelsen (SÖK) som förvaltningen har tillsammans med lokalpolisområdet, Utbildningsförvaltningen och Trafikkontoret.

Många trygghetsåtgärder inom stadsmiljöverksamheten finansieras genom trygghetsinvesteringsmedel. Det är viktigt att denna finansiering kvarstår för perioden 2026–2028.

Det våldspreventiva arbetet ska utvecklas och stärkas inom samtliga verksamheter. Arbetet med att motivera våldsutövare att ta emot stöd och insatser fortgår.

Det finns ökade risker för välfärdsbrott som till exempel otillåten påverkan. Det finns därför behov av kunskapshöjning om välfärdsbrottslighet och otillåten påverkan inom förvaltningens verksamheter.

Förvaltningen behöver förstärka säkerhets- och beredskapsarbetet med bred förankring i förvaltningen för att skapa ökad förståelse och tryggare invånare. Detta gäller även för uppväxtmiljöer, socialtjänsten, förskolan och äldreomsorgen.

Förvaltningens civila beredskap behöver fortsatt stärkas genom höjd kompetens, planering och övning för att säkerställa förmågan att möta och hantera situationer som utmanar samhällsviktig verksamhet i händelse av kris, väpnat angrepp eller krig. Risk och sårbarhetsarbetet fortsätter utvecklas genom att samtliga avdelningar involveras. Långsiktiga planer för säkerhet och beredskap behöver komma in tidigt i alla processer för att motverka merkostnader.

Arbetet mot systemhotande verksamhet såsom välfärdsbrott och otillåten påverkan behöver fortsätta stärkas. Detta för att motverka att säkerhetsbrister påverkar demokratiska processer och beslutsfattande. Säkerhetskulturen kring att anmäla välfärdsbrott måste vara öppen och tillåtande internt för att skapa trygghet.

För att kunna ge invånarna i Bromma och andra som vistas i stadsdelsområdet information och stöd vid samhällskriser har fyra trygghetspunkter inrättats i Bromma. Behovet av trygghetspunkter och deras placering samt bemanningsbehov behöver utvärderas på sikt.

Förvaltningen ska fortsatt stärka det interna arbetet med informationssäkerhet. Kompetensen om informationssäkerhet ska höjas inom hela förvaltningen och stödet till verksamheterna ska utvecklas.

Den digitala transformationen, framväxten av AI, den växande mängden information i samhället samt de snabbt föränderliga regelverken kring dessa områden skapar både nya möjligheter och utmaningar. AI-teknologin är fortfarande ny och det råder en generell kompetensbrist inom området. Utvecklingen sker i snabb takt, och de potentiella riskerna är ännu inte helt klarlagda. Framtiden kommer därav att kräva kontinuerlig omvärldsbevakning,

utbildningsinsatser, tydliga riktlinjer och ett ansvar från alla medarbetare att förstå den teknik som möjliggörs och veta hur man hanterar den på ett etiskt och ansvarsfullt sätt.

Kompetensförsörjning

Förvaltningen förbereder sig på att den nya socialtjänstlagen kan medföra betydande förändringar i arbetssätt och kompetensbehov. AI och välfärdstekniska lösningar kan bidra till effektivisering och frigöra tid för socialt arbete. Digitaliseringstakten behöver öka för att möta kompetensförsörjningsutmaningar och invånarnas förväntningar.

Många inom äldreomsorgen saknar praktiska kompetenser trots formell undersköterskeutbildning. Därför fortsätter satsningar på arbetsplatsförlagt lärande, interna utbildningar i simulerad vårdmiljö. Vidare är införandet av språkrav inom äldreomsorgen på remiss. Det kommer krävas omfattande resurser för att kunna möta de krav som ställs om förslaget beslutas. Inom utförarverksamheterna som riktar sig mot personer med funktionsnedsättning behöver andelen medarbetare med adekvat kompetens öka.

Förskolans kompetensförsörjning är osäker framöver med förändringar för förskollärare inom grundskolan, kommande befattningsförändring för barnskötare inom staden och att allt färre väljer att söka till förskollärarytbildning. Sjukfrånvaron är fortfarande på en hög nivå i förskolan och analyserna kring orsak och vilka åtgärder som behövs ska förbättras med målet att öka frisknärvaron.

Kompetensen inom hållbara och medvetna inköp behöver höjas, särskilt hos kockar och ekonomibiträden, för att möta stadens miljö- och klimatambitioner. Övergången till parkdrift i egen regi innebär utmaningar med kompetensförsörjning, vilket kräver en ny utförarorganisation och rekrytering av personal.

Den ökande konkurrensen om arbetskraften, en ansträngd ekonomi och en växande äldre befolkning gör kompetensförsörjning till en av de största utmaningarna. Ökad arbetskomplexitet och nya digitala lösningar förändrar kompetenskraven, vilket kräver innovativa arbetssätt. Genom att omorganisera arbetet kan medarbetare och verksamheter utvecklas och resurser användas mer effektivt.

Förvaltningen saknar ett systematiskt verktyg för kompetensförsörjning och hoppas på utveckling inom staden. Stadens chefsprofil är en grund för verksamhetsutveckling och kvalitetssäkring. Det är avgörande att chefer ges rimliga förutsättningar enligt OSA (organisatorisk och social arbetsmiljö) och att arbetet med chefssuccession stärks.

Förvaltningen måste arbeta aktivt och systematiskt med kompetensförsörjning för att säkerställa rätt kompetens på både kort och lång sikt. Kompetensen inom schemaläggning och bemanning behöver förbättras genom interna satsningar och stadens stöd, exempelvis med AI-baserade verktyg.

Ny chefsstruktur med tillhörande organisation är beslutad och börjar gälla från den 1 januari 2025. Beslut är tagna gällande chefstillsättningar i avdelning Förskola, Socialtjänst och fritid och Äldreomsorg. När det gäller myndighetssidan inom avdelning Äldreomsorg har processen varit vilande i avvaktan på ny avdelningschef.

Under 2025 sker implementering av den nya strukturen vilket innebär olika aktiviteter och

stöd. Syftet är att säkerställa bättre förutsättningar för ett hållbart ledarskap, vilket gynnar verksamheterna, medarbetarna och stärker arbetsmiljöarbetet. Under perioden behöver arbetet med att utveckla chefsförsörjningen fortsätta.

Satsningen ”Aktivt medarbetarskap”, som inleddes 2023, fortsätter. Initiativet syftar till långsiktiga förbättringar och har kopplingar till stadens personalpolicy, kvalitetsprogram och friskfaktorer. För att möta kompetensförsörjningsutmaningar blir heltidsarbete norm inom förvaltningen.

Geografiska områden med särskilda utmaningar

De socioekonomiska förutsättningarna inom Bromma stadsdelsområde är generellt sätt goda. Till exempel är medianinkomst är relativt hög, antalet personer i behov av ekonomiskt bistånd låg, skolresultaten goda och upplevelsen av trygghet hög. Förutsättningarna mellan olika delar av Bromma skiljer sig dock åt.

I de underlag som presenteras under avsnitt 2, "Lokala utvecklingsbehov" och avsnitt 3, "Planeringsförutsättningar för nämndens verksamhetsområden", framgår att Mariehäll och Blackeberg är de två områden som återfinns i negativ bemärkelse.

Största utmaningarna och möjligheterna i stadsdelsområdet

Utmaningar

- Anpassning av nämndens verksamheter utifrån demografiska förändringar så som ökad invånarantal, minskat barnantal och ett ökat antal äldre,
- Omställningen till fler förebyggande insatser, i enlighet med den nya socialtjänstlagen, och ökad digitalisering inom verksamheterna kan vara kostnadsdrivande och påverka förvaltningens ekonomi negativt,
- Minska de socioekonomiska skillnaderna mellan olika stadsdelsområden.

Möjligheter

- Bibehålla och utveckla de kvaliteter och goda förutsättningar som finns i stadsdelsområdet,
- Den nya socialtjänstlagen kommer ge ökade möjligheter för socialtjänsten att arbeta mer förebyggande, jämställt och lättillgängligt. Det medger möjligheter att nå invånare i behov av stöd tidigare vilket förväntas leda till effektivare insatser för den enskilde,
- Stadsdelsnämnden har under de senaste åren redovisat plusresultat i samband med årsboksluten vilket ger förvaltningen möjlighet till anpassning med fokus på utmaningarna ovan.

2 Lokala utvecklingsbehov

I detta avsnitt beskrivs Bromma stadsdelsnämnds lokala utvecklingsbehov i tematiska områden.

2.1 Välbefinnande och hälsa

Redogörelse:

God hälsa och välbefinnande är en förutsättning för att klara skolan, arbeta, leva självständigt och bidra till samhällets utveckling. Stockholm har generellt en mycket god folkhälsa. Medellivslängden är hög och stiger samtidigt som ohälsotalen har en sjunkande trend. Hälsoläget och förutsättningarna för att må bra är dock ojämlikt fördelade i befolkningen.

Barn och ungas uppväxtvillkor påverkar i hög grad deras välbefinnande och hälsa. Förhållandena under barn- och ungdomsåren har stor betydelse för både den psykiska och fysiska hälsan under hela livet. Tidiga åtgärder i hem- och skolmiljön främjar barns och ungas hälsa och minskar skillnader uppväxtvillkor (källa Utveckling av barns och ungas hälsa — Folkhälsomyndigheten).

Under 2024 har förvaltningens enhet för barn och unga fått in 1596 (1604 år 2023) anmälningar/ansökningar. Över tid har antalet anmälningar avseende psykisk ohälsa hos barnet ökat markant. Även beteendeproblem och skolsociala problem har ökat i princip varje år. Varje anmälan kan beröra oro inom flera livsområden samtidigt. Enligt Socialstyrelsens rapport från 2024 har psykisk ohälsa bland barn och unga ökat markant under de senaste åren. Denna utveckling bekräftas även av Barnombudsmannens årsrapport. Gällande anmälningsorsaker kopplade till vårdnadshavare eller annan närstående är de mest förekommande orsakerna våld inom familjen eller bland andra närstående, vanvård/fysisk eller psykisk försummelse samt alkohol- eller drogmissbruk. Gällande utvecklingen över tid har antalet inkomna orosanmälningar ökat årligen gällande våld inom familjen eller bland andra närstående och vanvård/fysisk eller psykisk försummelse (Källa: Verksamhetsberättelse 2024 BoU samt lägesbild i Bromma).

Förälder som har allvarliga svårigheter i sitt liv ger ofta konsekvenser för förmågan att ta hand om sitt barn. Situationen för barnet kan leda till oro, egen ohälsa och till att barnet får ta orimligt stort ansvar både för sig själv, föräldrar och syskon. (Källa: Om barn som anhöriga - Socialstyrelsen)

En meningsfull fritid främjar långsiktig hälsa, lärande och sociala förmågor för barn och unga. Skolenkäten visar att 69 procent är nöjda med tillgången till fritidsaktiviteter. Det är totalt något högre andel flickor som är nöjda med tillgången till fritidsaktiviteter. Elever årskurs 5 är flickor nöjdare men i årskurs 8 är andelen pojkar nöjdare. I skolenkäten svarar enbart 8 procent i årskurs 5 i "nej" på frågan om de motionerar minst två gånger per vecka på fritiden. Däremot är det stora skillnader i Bromma där Blackebergsskolan sticker ut med ett resultat på 25 procent som anger att de inte motionerar minst två gånger per vecka på sin fritid.

Analys:

Det har inkommit orosanmälningar som rör föräldrars situation såsom psykisk ohälsa, alkohol/droger hos föräldrar och/eller hos barn samt omsorgsbrister. Förälder som har allvarliga svårigheter i sitt liv ger ofta konsekvenser för förmågan att ta hand om sitt barn. Situationen för barnet kan leda till oro, egen ohälsa och till att barnet får ta orimligt stort ansvar. Det är viktigt att nå barn och unga med tidiga och förebyggande insatser.

Ungdomar med missbruk och beroende av alkohol eller narkotika riskerar i större utsträckning en försämrad skolgång, antisociala och kriminella aktiviteter, minskande av sociala aktiviteter, psykiska besvär och utsatthet för våld och övergrepp.

När anmälan gällande skolfrånvaro väl inkommer så har barnet ofta hög skolfrånvaro, vilket kräver att förvaltningen behöver fortsätta arbeta förebyggande i samverkan med skolor och Region Stockholm för att nå barnen tidigare genom exempelvis BUS-samverkan och skolsociala team.

Skolenkäten visar att 69 procent är nöjda med tillgången till fritidsaktiviteter, dock anger en väldigt hög andel av barnen i årskurs 5 i Blackebergsskolan att de inte motionerar mer än 2 gånger per vecka. Det visar att det finns ett arbete med att nå fler unga för att erbjuda meningsfulla fritidsaktiviteter med särskilt fokus på Blackeberg.

Prioritering:

- Ökad tillgång till meningsfulla fritidsaktiviteter för barn och unga med särskilt fokus på stadsdelsområdet Blackeberg

2.2 Uppväxtvillkor och utbildning**Redogörelse:**

En bra start i livet är en avgörande faktor för välbefinnandet senare i livet. Barn och unga ska ges goda levnadsförhållanden med social och ekonomisk trygghet utifrån perspektivet att de är individer med egna rättigheter. Det stärker i sin tur möjligheterna att tillgodogöra sig en bra utbildning, vilket påverkar möjligheterna att förverkliga sina livschanser under vuxenlivet.

Andelen individer med behov av ekonomiskt bistånd var år 2024 0,77 procent. Andelen barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd var 1,5 procent. Resultaten för båda indikatorerna är under stadens mål och är bland de lägsta i staden.

Inskrivningsgraden för barn i förskolan är bland de högsta i staden sett till indikatorerna (2-5-åringar och 3-5-åringar) och högst i staden sett till hela målgruppen 1-5-åringar. Inom Bromma varierar inskrivningsgraden marginellt på helheten men sjunker något i Abrahamsberg – Riksby, 86,2 procent jämfört med 90 procent i snitt för hela stadsdelen.

Skolsociala problem har de senaste åren varit den tredje vanligast orsaken till orosanmälan när orosanmälan berör misstanke om/tecken på problem hos barnet/den unge. Den vanligaste orsaken är psykisk ohälsa som över tid har ökat. Även beteendeproblem och skolsociala problem har ökat i princip varje år. Kategorin psykisk ohälsa har ökat markant mellan 2022 till 2023 och fortsätter vara högst under första halvåret av 2024 där det skett en markant ökning de senaste åren. Varje anmälan kan beröra oro inom flera livsområden samtidigt. (Källa Lägesbilden)

Under de senaste åren har flest orosanmälningar inkommit gällande barn som bor i Blackeberg, Mariehäll, Ulvsunda inkl. industriområde samt Beckomberga. (Källa Lägesbilden)

Resultaten för de kommunala grundskolorna inom stadsdelsområdet varierar. Resultaten och behörigheten i årskurs i år 9 har minskat marginellt senaste året i Bromma från 91,6 år 2022 till 90,5 år 2024. Resultaten är dock avsevärt bättre än stadens genomsnitt. Brommas kommunala grundskolor har hög gymnasiebehörighet samt goda meritvärden. I oktober 2024 hade de kommunala grundskolorna inom stadsdelsområdet totalt 64 elever med mer än 50

procent frånvaro, vilket är en marginell minskning från samma period föregående år då det var 65 elever (Källa: Utbildningsförvaltningens statistikverktyg *Verktyget*).

Analys:

Det framgår ovan att den psykiska ohälsan har ökat över tid. Vilka konsekvenserna över tid kommer att bli är delvis oklart, även om det med stor sannolikhet går att dra slutsatsen att det kommer att medföra ett ökat behov av stöd och insatser över tid. Det är tydligt att de skolsociala problemen, som har ökat över tid, har varit en av de vanligaste anledningarna till orosanmälningar och det framkommer även att det är vissa stadsdelsområden som är överrepresenterade.

Även om andelen barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd är låg så finns det anledning att tro att det finns ett mörkertal. Det tros finnas barn som lever i familjer som för ekonomiskt stöd genom privata skyddsnät istället för från socialtjänsten. Då dessa familjer och barn därmed inte blir kända för stadsdelsförvaltningen riskerar de att drabbas av negativa konsekvenser utan att få tillgång till det stöd och den hjälp som annars kan tillhandahållas. Att fortsätta arbetet med att nå ut till familjer, och då särskilt barn, som kan vara i behov av stöd är ett område som kräver vidare fokus.

Prioritering:

- Utökad samverkan i det skolsociala arbetet med särskilt fokus på Blackeberg, Mariehäll, Ulvsunda samt Beckomberga

2.3 Arbete och företagande**Redogörelse:**

Stockholm har en stark arbetsmarknad med en stor andel sysselsatta varav många har en hög utbildningsnivå, vilket möter efterfrågan från ett kunskapsintensivt och dynamiskt näringsliv med stor branschbredd. Samtidigt finns det stora variationer mellan grupper och områden avseende möjligheterna till arbete, försörjning och företagande.

Bromma är ett stadsdelsområde med stor socioekonomisk variation men där merparten av stadsdelarna består av resursstarka hushåll. Andelen sysselsatta i åldrarna 20-65 är 85 procent, vilket är högre än staden som helhet. De stadsdelsområden som har högst andel sysselsatta är Bromma Kyrka, Mariehäll och Södra Ängby. Stadsdelsområdena Blackeberg och Höglandet har lägst sysselsättningsgrad i Bromma men ligger i nivå med stadens genomsnitt. Höglandet har samtidigt i särklass högst medelinkomst i Bromma medan Blackeberg har lägst medelinkomst. Merparten av Brommas stadsdelar har en högre medelinkomst jämfört med stadens genomsnitt.

Merparten av Brommas stadsdelsområden har en högre medelinkomst och en lägre arbetslöshet jämfört med stadens genomsnitt. Arbetslöshet i Bromma är 2,1 procent jämfört med stadens totala arbetslöshet på 2,9 procent. Det är något fler kvinnor som är öppet arbetslösa. Även då det gäller arbetslöshet är skillnaderna mellan olika stadsdelsområden relativt stora. Avseende till exempel långtidsarbetslösa utgör gruppen 3,3 procent av de arbetslösa i Blackeberg, samtidigt som motsvarande siffra är 1,2 procent i Mariehäll. (Källa:

Stockholms stads områdesfakta, Sweco)

Uppföljning från bland annat Folkhälsomyndighetens nationella folkhälsoenkät visar att personer med funktionsnedsättning förvärvsarbetar i betydligt lägre utsträckning och de som arbetar är mer oroliga för att förlora arbetet än befolkningen i övrigt. En lägre andel kvinnor med funktionsnedsättning arbetar jämfört med män med funktionsnedsättning, medan motsvarande könsskillnad inte alls är lika stor i den övriga befolkningen. (Källa: Stockholms stads områdesfakta, Sweco)

Analys:

Bromma stadsdelsområde, sett till helheten, har en hög grad sysselsatta och en låg andel arbetslösa. Underlaget ovan visar i den meningen inte på att någon särskild prioritering, utöver det arbete som redan bedrivs i enlighet med stadens budget samt stadsdelsnämnden verksamhetsplan. Det faktum att skillnaderna mellan olika stadsdelsområden är förhållandevis stor visar å andra sidan på att det finns frågor som behöver hanteras med särskild prioritet och då knutet till stadsdelsområdet Blackeberg.

Folkhälsomyndighetens uppföljning avseende grad av förvärvsarbete visar på att personer med funktionsnedsättning förvärvsarbetar i betydligt lägre utsträckning, vilket troligtvis beror på att det har svårare att komma in på arbetsmarknaden. Inom detta område finns det ett tydligt område för prioritering att i ökad omfattning erbjuda arbetsmarknadsinsatser, både redan befintliga samt ytterligare, för just denna målgrupp.

Prioriteringar

- Utveckla arbetet med arbetsmarknadsinsatser för gruppen med funktionsnedsättning i samverkan med arbetsmarknadsnämndens Jobbtorg.

2.4 Boende och stadsmiljö

Redogörelse:

En god boendemiljö och stadens utformning påverkar invånarnas välbefinnande och hälsa. En stadsmiljö som bidrar till att öka tryggheten och främja möten stärker samhället. Även tillgången till bostäder och hur trångt vi bor påverkar livssituationen.

I Bromma planeras för cirka 16 000 nya bostäder fram till 2045. För prognosperioden 2024–2033 planeras 4 924 nya bostäder. Av dessa utgör cirka 50 procent bostäder i flerbostadshus upplåtna med vanlig hyresrätt och 41 procent utgörs av bostäder i flerbostadshus upplåtna med bostadsrätt. Vidare utgör studentlägenheter cirka tre procent, småhus cirka en procent, specialbostäder cirka två procent och seniorbostäder cirka tre procent.

Under de närmaste tio åren koncentreras bostadsbyggandet särskilt till Mariehäll och Riksby i norr. Störst befolkningsökning sker i stadsdelarna Mariehäll, Ulvsunda, Blackeberg, Riksby och Alvik. Bromma flygplats förväntas att avvecklas efter år 2038, vilket kommer att möjliggöra byggandet av en helt ny stadsdel med potential för 20 000–50 000 boende. (Källa: Befolkningsprognos samt Befolkning och bostäder i Bromma - Stockholms stad)

Bromma stadsdelsnämndsområde består av 8,4 miljoner kvadratmeter park- och naturmark,

vilket motsvarar 30 procent av ytan och drygt 100 kvadratmeter per invånare. Parkmarken utgör 1,8 miljoner kvadratmeter och innehåller parker, lekplatser, strandbad, aktivitetsytor och koloniområden med mera. I Bromma finns tre naturreservat och ett fjärde är på väg att inrättas. (Källor: DpMap, Bromma stadsdelsområde - Stockholms stad samt lokalkännedom)

I Bromma består bostadsbeståndet idag av en övervägande del bostadsrätter (47 procent), följt av privatägda hyresrätter (24 procent). Äganderätter utgör 18 procent av bostadsbeståndet och allmännyttiga hyresrätter utgör 11 procent. En övervägande del hyresrätter planeras framöver, vilket kommer att bidra till en ökad balans mellan upplåtelseformer. (Källa: Områdesfakta – statistik om stadens delområden - Stockholms stad)

Analys:

Inom de kommande åren kommer det inom stadsdelen pågå relativt många stadsutvecklingsprojekt. För att stadsdelsnämnden ska ges goda planeringsförutsättningar och därigenom kunna anpassa förvaltningen verksamheter efter befolkningsförändringarna finns ett stort behov av möjlighet till delaktighet i processerna så att nämndens verksamheter har långsiktiga planeringsförutsättningar.

Den prognostiserade befolkningsökningen innebär vidare även ett utökat nyttjande av parker och utemiljöer i stadsdelsområdet. Detta förväntas resultera i en större förslitning av ytor, anläggningar och installationer, vilket behöver finnas med i planeringen av reinvesteringar i parker och naturområden.

Det faktum att invånarsammansättningen, så väl inom staden i stort som inom Bromma stadsdelsområde, hela tiden förändras innebär att det framgent finns ett stort behov av flexibilitet i förvaltningens lokalbestånd.

Prioritering:

- Hitta former för att säkerställa att Bromma stadsdelsnämnd är med tidigt i planeringsprocesserna i stadsbyggnadsprojekt så som t.ex. Brommaplan, Blackeberg, Mariehäll och Bromma flygplats.
- Utveckla arbetet med ett flexibelt nyttjade av befintligt lokalbestånd.

2.5 Demokrati och trygghet

Redogörelse:

Valdeltagandet är ett bra mått på hur demokratin mår. En demokrati bygger på att människor engagerar sig och uttrycker sina åsikter och deltar i allmänna val. Det finns även ett samband mellan valdeltagandet och upplevelsen av trygghet och tilltron till myndigheter.

Valdeltagandet i Bromma för valet 2022 var 83,2 procent.

Sammantaget visar resultaten från stadens trygghetsmätning som genomfördes 2023 att den upplevda otryggheten i Bromma och staden är oförändrad jämfört med tidigare mätning 2020. Resultaten för personer med funktionsnedsättning utmärker sig negativt gällande upplevd otrygghet och utsatthet. Andelen kvinnor som upplever oro och otrygghet är högre inom vissa frågor.

I Stockholmsenkäten för 2024 där elever i årskurs 9 (grundskola) och år 2 (gymnasiet) framgår att eleverna i Bromma upplever högre trygghet i sina bostadsområden jämfört med resultaten för staden totalt. Brommas elever skattar även en hög grad av informell social kontroll i bostadsområdet, vilket innebär att de upplever att det finns vuxna i området som skulle agera/ingripa fall något negativt sker i ens bostadsområde. Flickornas upplevda trygghet är markant lägre än pojkarnas, vilket speglar siffrorna för hela staden.

Enligt polisens regionala trygghetsmätning ligger Bromma stadsdelsområde generellt på en lägre nivå av upplevd otrygghet jämfört med övriga stadsdelsområden i Stockholm.

Andelen invånare i Bromma som anser att barn och unga kan ta del av kultur i Bromma är 60 procent, vilket är fem procentenheter högre än föregående år och fyra procentenheter lägre än staden totalt. Andelen brommabor som anser att barn och unga kan utöva kultur i Bromma är 63 procent, vilket är två procentenheter högre än föregående år och två procentenheter högre än staden totalt.

Lägesbilsarbetet utifrån operativa BRÅ, visade under 2024 att platser som sticker ut som otrygga med folksamlingar, ungdomshäng och misstänkt droghandel är Mariehäll och Blackeberg, vilket rapporterades frekvent från medborgarna om narkotikahantering.

I förskoleundersökningen 2024 på frågan "mitt barn känner sig tryggt på förskolan" svarar 91 procent av vårdnadshavarna att de instämmer och resultatet ligger i linje med staden totalt. Av vårdnadshavare till pojkar ligger svaret på 89 procent och vårdnadshavare till flickor hamnar på 93 procent. Det finns en viss spridning mellan förskoleområdena där Blackeberg sticker ut med 86 procent tillsammans med Mariehäll. Förskolorna i Norra Ängby, Bromma kyrka och Beckomberga ligger högst med 96 procent.

Analys:

I de redovisade undersökningarna ovan framkommer att brommaborna rent generellt upplever en högre grad av trygghet än i staden som helhet. Det finns dock skillnader inom olika svarsgrupper. Det framgår till exempel att kvinnor/tjejer samt gruppen individer med funktionsnedsättning upplever sig mindre trygga än övriga. Det framgår även att resultaten skiljer sig mellan olika stadsdelsområden.

Ett flertal specifika platser i Bromma upplevs som särskilt otrygga. Dessa platser behöver utvecklas på ett sätt att upplevelse förbättras.

Stadsdelsnämnden behöver fortsatt prioritera trygghetsarbetet, till exempel genom trygghetsvandringar, medborgardialog med tema trygghet, platsaktiveringar och arbetet inom SÖK:en.

Andelen invånare som anser att barn och unga kan ta del av kultur är förhållandevis lågt, samtidigt som andelen som anser att barn och unga kan utöva kultur i Bromma är högre än staden i helhet. Tillgång till meningsfull fritid, kultur, rörelse och hälsa utgör i någon mån det trygghetsskapande arbetet. Att öka tillgången till just detta är därmed ett prioriterat område.

Tillgängliga mötesplatser och kultur skulle öka gemenskapen, minska ensamhet och isolering och därmed stärka den psykiska hälsan. Samhället är ålderssegregerat, så mötesplatser där olika åldrar kan vistas skulle bidra till glädje och trygghet.

Prioritering:

Genom en utvecklad samverkan med kulturförvaltningen arbeta för ökad tillgång till kultur för barn och unga.

2.6 Miljö och klimat**Redogörelse:**

Inkomst korrelerar i hög utsträckning med konsumtionsnivå. Medianinkomsterna i Bromma stadsdelsområde är högre för både män och kvinnor jämfört med stadens medianinkomster. Inom stadsdelsområdet varierar stadsdelarnas medianinkomster. De högsta nivåerna finns i Södra Ängby och Högländet, där inkomstnivåerna uppgår till runt 800 000 kronor för männen och runt 600 000 kronor för kvinnorna. Det är även i dessa två stadsdelsområden som inkomstskillnaderna mellan män och kvinnor är som störst. Områdena Blackeberg och Ulvsunda industriområde har istället Brommas lägsta medianinkomster, på knappt 400 000 kronor för män och drygt 350 000 kronor för kvinnor. Ulvsunda industriområde är tillsammans med Åkeslund även de stadsdelarna med minst skillnad mellan männens och kvinnornas medianinkomster.

Det framkommer av kartan över koldioxidkonsumtion indelad efter postnummer (SCB, bearbetad av SWECO) att den högsta konsumtionen per person kan härledas till södra och sydvästra delen där stadsdelar som Smedslätten, Nockeby, Ålsten och Högländet ligger. Där ligger klimatpåverkan mellan 7,07 - 17,80 ton CO₂e per person, medan områden med lägre konsumtionsnivåer ligger utspridda över Bromma stadsdelsområde. Genomsnittet i staden var 10,7 ton CO₂e per invånare 2019.

I Bromma är den till ytan största värmeö lokaliserad vid Bromma Flygplats. Denna värmeö är också en av de större för staden sammantaget. Andra platser i Bromma inkluderar Alviksdepån samt några öppna ytor och vissa små områden av bebyggelse.

Inom stadsdelsområdet finns även områden som lätt drabbas av översvämningar. Skyfallskartan med 100-årsregn visar att områden kring Bällstaån, såsom Mariehäll och Annedal, riskerar att få problem vid kraftiga regn (Klimatkartan, gis.miljo.stockholm.se).

Analys:

En hög inkomst korrelerar till en hög grad av konsumtion. Det är ett samband som stämmer väl med hur det ser ut avseende just klimatpåverkan i Bromma. Ur ett övergripande perspektiv går det att konstatera att brommabornas klimatpåverkan ligger högt, både i jämförelse med övriga staden, samt rent faktiskt.

Området kring Bromma flygplats är en stadsdelens största värmeö. Området står inför en stor förändring då flygplatsen kan komma att avvecklas och ersättas av bebyggelse. I de stadsbyggnadsprojekt som kommer att pågå under en lång tid är det därför av särskild vikt att ta hänsyn till hur den kommande bebyggelsen tar hänsyn till miljöpåverkan samt det förändrade klimatet.

Prioritering:

- Stärka samarbetet för fortsatt utveckling inom staden för att minska värmeöeffekten och risken för översvämning.
- Genom riktade kommunikationsinsatser, så som till exempel medborgardialoger, skapa och utveckla förutsättningar för invånare i Bromma att vara delaktiga i klimatomställningen och anta en miljömässigt hållbar och cirkulär livsstil. Insatserna ska syfta till att stödja brommaborna att minska sina klimatavtryck.

3 Planeringsförutsättningar för nämndens verksamhetsområden

I följande avsnitt redogörs för Bromma stadsdelsnämnd planeringsförutsättningar för respektive verksamhetsområde.

3.1 Förskoleverksamhet

Omvärldsfaktorer

Samhällssituationen med den pågående våldspiralen innebär att det blir allt viktigare att jobba med tidiga insatser. Analyser och lägesbilder som vilar på evidens behöver utvecklas för att samverkan ska bli mera handlingskraftig. Personalen i förskolan behöver få tid och förutsättningar att arbeta utifrån läroplanen som i sig ska ge barn möjlighet att utvecklas till samhällets framtida medborgare med en god värdegrund. Det behövs kompletterande kompetenser, stödinsatser och tydliga rutiner för pedagogerna i förskolan som kan stötta och fånga upp de barn och vårdnadshavare som behöver stöd och hjälp.

Efter attentatet i Örebro har frågor kring barns trygghet blivit alltmer i fokus där krav på skalskydd, larm och övervakning även för förskolan diskuteras. Detta kan komma att innebära höga kostnader för investeringar i fastigheterna.

Trenden i ett lägre barnafödande håller i sig och präglar även staden och Bromma. 2023 var antalet 1-5-åringar 4611 och 2033 prognostiseras antalet vara 4632. Det lägsta antalet barn prognostiseras till 2029 med 4480 barn i aktuell förskoleålder. Stora delar av prognosen hålls uppe av att barnfamiljer flyttar till Bromma i nybyggda områden vilket i sin tur bygger på att den planerade byggnationstakten för bostäder i Bromma består.

Trots minskade barnkullar visar en rapport från Skolverket att det kommer saknas förskollärare i framtiden. Enligt statistik från UHR (Universitets- och högskolerådet) har förstahandsvalen till förskolläraryrket minskat ytterligare i jämförelse med föregående år och med allt färre sökande till förskolläraryrket, kommer det tillsammans med stora pensionsavgångar, bli en stor utmaning för förskolan. Det är nu också särskilt tydligt bland förskollärare att andelen som lämnar yrket har ökat jämfört med tidigare prognoser. Synen på yrket behöver förbättras generellt i samhället och verksamhetens goda arbete behöver få en större plats. Arbetsmiljöarbetet behöver stärkas och förskollärarna behöver få förutsättningar att fokusera på kärnuppgiften för att säkerställa att befintliga förskollärare stannar i yrket.

Interna frågor av betydelse

Medarbetarnas utbildning, kompetens och förutsättningar är viktiga faktorer för en hög kvalitet i förskolan och för att säkerställa att målen i läroplanen kan uppnås. För närvarande har Bromma ett sviktade barnunderlag vilket gör att bristen på förskollärare och barnskötare

inte är akut. Däremot behöver avdelningen stärka arbetet med kompetensprocessen – utveckla, behålla, attrahera, rekrytera och avveckla – för att verksamheten ska kunna möta framtida utmaningar och säkerställa att medarbetarna utvecklas utifrån de ständigt höjda kraven men även att de stannar kvar i yrket. Sjukfrånvaron är fortfarande på en hög nivå i förskolan och analyserna kring orsak och vilka åtgärder som behövs ska förbättras med målet att öka frisknärvaron.

Kommunikationen internt och extern behöver utvecklas och tydliggöras i hela organisationen för att stärka arbetsgivarvarumärket. Nya kommunikationsmedel som film och sociala medier behöver utvecklas och testas på alla nivåer med syfte att bredare sprida goda exempel. Staden ska genomföra en övergripande kommunikationsinsats som stadsdelens ska ingå i men behöver också arbeta lokalt för att synliggöra förskolans goda arbete.

Den nya chefsstrukturen som infördes den 1 januari 2025 behöver följas upp för att säkerställa att intentionerna med organisationen uppnås. Ett nära och tydligt ledarskap, en välstrukturerad organisation med tydliga roller och mandat samt en genomtänkt arbetsfördelning är avgörande för framgång. Parallellt med detta behöver arbetsmiljöarbetet stärkas genom att öka chefernas förståelse för olika generationers behov och förväntningar.

Det systematiska kvalitetsarbetet behöver utvecklas för att skapa en större insyn och säkerhet kring om förskolorna erbjuder en undervisning med hög kvalitet. Under en längre tid har förskolan fokuserat generellt ifrån det som barnen erbjuds i undervisningen. En förflyttning behöver göras för att fånga det enskilda barnens förändrade kunnande. Avdelning förskola kommer medverka i ett forskningsprogram under en treårsperiod. Det övergripande syftet med programmet är att utveckla långsiktiga och forskningsbaserade arbetssätt och att pedagogernas ska utveckla sin kompetens att dokumentera och analysera varje barns utveckling och lärande.

Parklek

Att ge barn och ungdomar meningsfulla fritidssysselsättningar är en viktig del i arbetet med tidiga insatser. I årskurs 5-6 är det få barn som går kvar på fritidsverksamheten (klubben) på skolorna. Därtill finns det stadsdelsområden i Bromma där barnen rör sig mindre än i övriga Bromma. Utifrån detta behöver förvaltningen erbjuda barnen både möjligheten till spontana aktiviteter men även planerade med särskilt fokus på målet att öka rörelseglädjen. Att öka vuxennärvaron och möjligheterna till aktiviteterna ökar tryggheten, ger större möjlighet att fånga upp de barn och ungdomar som kan behöva större vägledning och dessutom öka rörelsen med målet att lägga grunden för bättre hälsa i framtiden. Utifrån dessa faktorer har förvaltningen identifierat Blackeberg som ett stadsdelsområde som en lämplig plats att starta en parkleksverksamhet. I nuläget finns det bodar i parken ska upprustas och anpassas för att starta en verksamhet i begränsas upplaga men parallellt genomförs en utredning om att bygga en parklekslokal i området.

Utmaningar

Kommande pensionsavgångar förväntas innebära utmaningar på lång sikt. 13 procent av medarbetarna inom förvaltningens förskoleverksamhet är 60-65 år och hela 26 procent är 50-59 år. Den genomlysning som ska genomföras för att kartlägga barnskötarnas

behörighetsnivåer kommer bli en bra grund för det strategiska arbetet framåt då det kan bli aktuellt att i högre grad se över möjligheterna för barnskötare att läsa vidare till förskollärare på sikt.

Det ekonomiska läget påverkar räntor, driftskostnader och livsmedelskostnader. Det ställer allt högre krav på förändrade arbetssätt. Ekonomin påverkas förutom av kostnadsökningar av minskat antal barn i förskoleåldern, vilket innebär en minskad barnpeng. Samma problematik står de fristående aktörerna inför med risk för att de inte kan bedriva verksamhet. Detta behöver förvaltningen ha en beredskap för genom tomma platser vilket är kostsamt.

Förskolan behöver utveckla synsätt på lokaler och arbetssätt för att kunna arbeta mer flexibelt inom nuvarande förskolebestånd. Utvecklande av utegrupper ökar så väl varumärket Brommas förskolor men kan också främja ett mer flexibelt nyttjande av befintliga lokaler.

Det är en utmaning att befolkningsprognoserna inte är tillräckligt tillförlitliga ur ett planeringsperspektiv. Osäkerheten kan leda till ökade kostnader för förgävesprojektering när planerade förskolelokaler inte längre har något kommande barnunderlag. Stadens förvaltningar behöver arbeta mer tillsammans i denna fråga för att förbättra arbetet både med prognossäkerhet och planering.

Agenda 2030

Alla barn ska mötas i en förskoleverksamhet där det råder ett öppet och demokratiskt förhållningssätt. Detta ställer krav på vuxnas förhållningssätt och undervisning kring normer och värden som utvecklar barns förståelse för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle. För att kunna utveckla arbetet med jämställdhet behöver det i utbildningen finnas ett medvetet och reflekterande arbete kring de normer som råder i samhället. Pojkar och flickor ska ges samma utrymme i utbildningen och få sina behov respekterade och tillgodosedda. Förskolan har en viktig roll i det våldsförebyggande arbetet genom att inte befästa stereotypa könsroller. Förvaltningen ser ett behov av att stärka statistiken utifrån ett jämställdhetsperspektiv men helhetsarbetet kring jämlikhet behöver generellt stärkas i planerings- och uppföljningsarbetet.

Barnen i förskolan ska vistas i en hälsosam miljö och få god och näringsriktig mat för att de ska orka lära och leka under hela dagen. Kompetensen hos kockar och ekonomibiträden behöver fortsätta att öka och menyerna ska utvecklas utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Allt fler förskolor arbetar för barnens rätt att bli blöjfria. Studier visar att barnens hälsa påverkas av att de använder blöjor för högt upp i åldrarna. Förutom hälsovinster för barnet, är ett minskat användande av blöjor även bra för klimatet och för ekonomin. Barnens rätt att bli blöjfria kräver en god samverkan med hemmen.

Prioriteringar

De prioriterade områdena för verksamhetsområdet under kommande treårsperiod är

- Kompetensförsörjning som behöver stärkas för att säkerställa att medarbetarna har förutsättningar att arbeta utifrån läroplanen, har rätt kompetens och har en god arbetsmiljö.
- Varumärket "Brommas kommunala förskolor" ska stärkas genom

kommunikationsinsatser för att rekrytera framtida medarbetare och öka marknadsandelarna.

- Utveckla det systematiska kvalitetsarbetet där det enskilda barnets utveckling får ett större fokus i syfte att erbjuda barnen en förskola av god kvalitet
- Förskolan behöver utveckla synsätt på lokaler och arbetssätt för att kunna arbeta mer flexibelt inom nuvarande förskolebestånd. Utvecklande av utegrupper ökar så väl varumärket Brommas förskolor men kan också främja ett mer flexibelt nyttjande av befintliga lokaler.
- Fortsatt kartläggning av orsaker till medarbetares sjukfrånvaro samt systematiskt arbetsmiljöarbete för att minska den.

3.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Omvärldsfaktorer

Situationen i samhället med den pågående våldspiralen innebär att arbetssätt behöver förändras och fler barn och unga behöver erbjudas en meningsfull fritid.

Regeringen föreslår att det 1 september 2025 införs en lag om ett statligt stöd i form av fritidskort för barns fritidsaktiviteter. Fritidskortet ska främja barns förutsättningar att delta i fritidsaktiviteter som bidrar till en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra.

Interna frågor av betydelse

Förvaltningen ska möjliggöra för en aktiv fritid för barn och ungdomar i hela stadsdelsområdet. En meningsfull fritid är en viktig skyddsfaktor för barn och unga för att motverka utanförskap och förebygga kriminalitet. Därför behöver verksamheten utvecklas för att nå fler ungdomar. Förvaltningen ska därför starta upp en ny fritidsgård för unga i Mariehäll. Förvaltningen ska även inrätta funktionen fritidslots för att ge ungdomar stöd till regelbundna fritidsaktiviteter. Förvaltningen ser behov av att utöka samverkan med föreningar som erbjuder aktiviteter för unga.

Fritidsverksamheten ska arbeta för att fler barn och unga med funktionsnedsättning kan delta genom individanpassat stöd samt att inrikta verksamheten särskilt till målgruppen.

Fält- och fritidsverksamheten har arbetssätt för tidig upptäckt av missbruk av såväl alkohol, narkotika, tobak, dopning och spel om pengar. Det finns behov av att öka medarbetares kompetens inom området spel om pengar.

Utmaningar

Ungdomar i Bromma spelar om pengar i större utsträckning jämfört med snittet i staden, framförallt pojkar under andra året på gymnasiet.

För att uppnå en hållbar utveckling behöver verksamheterna fortsätta arbetet för ett jämställt och jämlikt deltagande, skapa förutsättningar för integration och trygghet för barn och ungdomar samt utveckla samverkan med andra aktörer. Fritidsverksamheten fortsätter arbetet med att skapa trygga miljöer och aktiviteter som gör att fler flickor, HBTQI-personer samt ungdomar med funktionsnedsättning vill delta i verksamheten.

Prioriteringar

De prioriterande områdena för verksamhetsområdet under kommande treårsperiod är:

- Fritidsverksamheten och dess aktiviteter ska särskilt riktas till grupper som inte nås av ordinarie fritidsverksamhet i syfte att öka social inkludering, minska ojämlikhet och stärka skyddsfaktorer hos barn och unga.
- Fortsatt utveckling av ungdomsdelaktighet genom att starta ett ungdomsråd.
- Öppna ett fritidsbibliotek.
- Fler fritidsgårdar behöver tillskapas.
- Erbjuder funktionen fritidslots som stöd att hitta regelbundna aktiviteter för ungdomar.
- Samverkan med föreningar för att öka barn och ungdomars fritidsaktiviteter.

3.3 Äldreomsorg

Omvärldsfaktorer

Äldreomsorgen är under förändring, bland annat i och med en ny socialtjänstlag och omställningen till en god och nära vård och omsorg. Nya arbetssätt behöver utvecklas för att resurserna inom vård och omsorg ska räcka till fler. Arbetet med digitalisering och innovation behöver stärkas, detta för att kunna frigöra resurser till det nära mötet med medborgaren.

Den digitaliseringsomställning som samhället står inför väntas ge stora möjligheter inom äldreomsorgen, såväl för den äldre som för medarbetarna. Valfärdstekniken kan förenkla arbetssätt för verksamheterna och underlätta för den äldre att exempelvis bo kvar hemma längre. Men den digitala omställningen i äldreomsorgen går långsamt i jämförelse mot samhället i stort. Det kan vara svårt för en kommun eller stadsdelsförvaltning att ensam leda och initiera införandet av vissa välfärdstekniska produkter.

Ett regeringsförslag att införa språkrav inom äldreomsorgens verksamheter är på remiss, förvaltningen ställer sig positivt till förslaget. Det kommer dock krävas omfattande resurser för att kunna möta de krav som ställs. Det kan bli utmanande för bland annat hemtjänsten för att genomföra en så stor utbildningsinsatser utifrån nuvarande ersättningssystem. I ersättningen ingår inte restid, tid för möten som APT och tid för utbildning.

Vidare är kompetensutvecklingen en utmaning inom äldreomsorgen. Det finns svårigheter att rekrytera personal inom avdelningens utförarverksamheter. Kompetensstegar för samtliga yrkeskategorier är ett sätt att tydliggöra uppdraget och därmed göra arbetet mer attraktivt.

Lagen om samverkan vid utskrivning från slutenvården är en del i arbetet av omställningen till en god och nära vård och omsorg. Samverkan behöver öka med regionen i frågan då kommunen ser att fler äldre skrivs ut i ett allt sjukare tillstånd vilket ställer krav på en ökad medicinsk omvårdnad på vård- och omsorgsboendena.

Antalet äldre förväntas öka inom staden de närmaste åren och med det även personer som är i behov av insatser som hemtjänst och vård- och omsorgsboende. Detta i kombination med att det i staden finns vård- och omsorgsboenden som är i behov av renoveringar vilket kräver ekonomiska resurser samt även behovet av evakueringsplatser. Detta är något som stadsdelen anser behöver belysas på en stadsövergripande nivå.

Interna frågor av betydelse

Förvaltningen ser ett behov av att bli bättre på att kommunicera med äldreomsorgens målgrupper för att utveckla kvaliteten i syfte att öka trygghet och förtroende för insatserna. Till exempel genom olika dialoger och genom kortare nöjdhetsundersökningar som komplement till nuvarande brukarundersökningar.

Anhörigstödet är väl utvecklat men är fortsatt prioriterat då allt fler äldre vårdar en närstående i hemmet eller i sin närhet. I stadsdelen finns en av de två stadsövergripande verksamheterna som syftar till avlastning för anhöriga till personer med demenssjukdom, Pensionat Traneberg. Förvaltningen ser att det främst är personer boende i Bromma som nyttjar insatsen, varför förvaltningen ser att det kan finnas behov av att se över insatser från staden så att insatser för anhöriga är likvärdiga.

Med tanke på rådande världsläge är det av stor vikt att äldreomsorgen är rustad för händelse av kris eller krig. Det är utmanande att hitta lösningar för beredskapslager med livsmedel, läkemedel med mera utifrån behovet av omsättning och ekonomiska ramar.

Utmaningar

Omställningen till ny socialtjänstlag, samt god och nära vård och omsorg är positiv utifrån ambitionen om att öka tillgängligheten och föra vården och omsorgen närmare den enskilde individen. Förvaltningen ser ett behov av att närmare definiera vad som ska ingå i kommunernas ansvar och uppdrag, samt vilka typer av insatser som är i linje med omställningen. Vidare finns ett behov av att se över den nuvarande gränsdragningen för vad som räknas som äldre, som nuvarande är 65 år vilket är under nuvarande riktlinje för pensionsåldern. Det finns även otydligheter i gränsdragningen mellan kommunen och regionens ansvarsområden, bland annat en osäkerhet kring vilket åtagande kommunen har i jämfört med regionen. Svårigheter i gränsdragningar har förstärkts utifrån lagen om samverkan vid utskrivning från slutenvården. Lagen har goda intentioner men tillämpningen innebär utmaningar i form av korta tidsfrister för planering och beslut om insatser, särskilt för äldre med svårare problematik såsom hemlöshet eller i ett sent palliativt tillstånd. Det ökar belastningen på kommunal hälso- och sjukvård samt regionens vårdcentraler. Situationen medför även behov av en översyn av dagens ersättningsnivåer för särskilt boende där en större ersättning går till demensvård jämfört med den somatiska vården, trots att de somatiska avdelningarna på stadens vård- och omsorgsboenden har boenden med allt större medicinska vårdbehov. Staden riskerar på sikt att stå med ett underskott av somatiska platser om verksamheterna ser att inriktningen inte bär sig ekonomiskt.

Hemtjänsten är en av de viktigaste verksamheterna för att lyckas med omställningen till en god och nära vård och omsorg. När allt fler äldre ska vårdas i det egna hemmet, kommer verksamheten behöva medarbetare med hög och bred kompetens. Men det finns utmaningar som begränsar möjligheterna att satsa på större kompetenslyft eller utveckling till följd av nuvarande ersättningssystem.

En annan utmaning kopplad till omställningen till en god och nära vård och omsorg, samt ny socialtjänstlag, är arbetet med preventiva insatser för minskad ohälsa och ökade möjligheter för äldre att kunna bo kvar längre i det egna hemmet.

Den förebyggande verksamheten väntas bidra till att minska fysisk och psykisk ohälsa bland

stadsdelsområdets seniorer. Det finns utmaningar i att nå rätt individer och i att insatserna får önskad inverkan på den samlade äldre befolkningens hälsa i Bromma.

Det är viktigt att äldreomsorgen följer samhällets trender med nya digitala lösningar som fungerar trygghetsskapande och stärker delaktighet och självständighet för de äldre. Utmaningarna kan vara att ta fram tekniska lösningar som snarare hanteras på en övergripande nivå i staden.

Inom hemtjänsten är det fortsatt en för hög andel timanställda. Samtidigt är det i nuläget dessutom svårt att rekrytera undersköterskor med tillräcklig utbildning. Kompetensförsörjningen kommer att vara centralt i all utvecklings av äldreomsorgen framgent.

Prioriteringar

De prioriterande områdena för verksamhetsområdet under kommande treårsperiod är:

- Utveckla det uppsökande och förebyggande arbetet i linje med ny socialtjänstlag och god och nära vård och omsorg.
- Stärka medarbetarnas medicinska kompetens bland annat genom att använda lärande i simulerad vårdmiljö (metodrum).
- Se över möjligheter att förbättra språkkunskaperna i svenska språket för äldreomsorgens medarbetare.
- Fortsatt arbete med handlingsplanen för hållbar arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare.
- Arbetet med heltid som norm och att minska andelen timanställda.
- Fortsatt arbete för att hitta innovativa och digitala lösningar.
- Utvecklat arbete avseende kompetensstegar för samtliga yrkeskategorier med utgångspunkt i att utveckla en tydlig karriärvägsmodell med tydliga utbildningspaket för samtliga yrkesroller.
- Kartläggning av orsaker till medarbetares sjukfrånvaro inom äldreomsorgens olika delar samt systematiskt arbetsmiljöarbete för att minska den.

3.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Omvärldsfaktorer

Enligt slutbetänkande SOU 2023:9 väntas Försäkringskassan få ett samlat huvudmannaskap för beslut och finansiering av insatsen personlig assistans. Om förslagen går igenom kommer detta att påverka socialtjänstens ansvarsområde då utredningar om rätt till personlig assistans inte längre ska göras mer än undantagsvis.

Personer med funktionsnedsättning har sämre fysisk och psykisk hälsa än andra i befolkningen.

Arbetet med god och nära vård och omsorg ska ske utifrån Handlingsplan för god och nära vård och omsorg i Stockholms län 2024–2030 och den årliga stadsgemensamma aktivitetsplanen. Utveckling behöver ske inom ett flertal områden såsom personcentrerade, hälsofrämjande och sammanhållna arbetssätt, digitalisering, samt kompetensutveckling av

vårdens och omsorgens medarbetare. Arbetet kommer att hållas samman med omställning av socialtjänsten för att få till en hållbar och sammanhållen omställning. Det finns behov av att samordna arbetet med implementering av god och nära vård och omsorg samt framtidens socialtjänst inom och utanför förvaltningen.

Interna frågor av betydelse

För att minska ohälsa hos målgruppen behöver arbetssätt utvecklas för att stötta till hälsosammare levnadsvanor genom både social stimulans, hälsosam kost och rörelse. För de som bor inom förvaltningen grupp- och servicebostäder erbjuds ett brett utbud av hälsofrämjande aktiviteter och stöd. Majoriteten av personer med funktionsnedsättning finns dock inte i dessa verksamheter och fler hälsofrämjande aktiviteter och verksamheter behöver tillskapas som når andra personer med funktionsnedsättning inklusive personer med psykiska funktionsnedsättningar i stadsdelsområdet.

Behovet av boenden med geriatrisk kompetens för personer med funktionsnedsättning kommer öka på grund av ökad livslängd. Medarbetares kompetens om olika funktionsnedsättningar behöver säkras inom samtliga verksamheter, till exempel kring kompetens om autism, demens och samsjuklighetsproblematik. Förvaltningen ser särskilt behov av att kompetensutveckla personal inom LSS-verksamheterna gällande demens, till exempel genom utbildningsmodellen *Stjärnmärkt LSS* av demenscentrum för att säkra personcentrerat och kvalitetssäkrat stöd till brukare.

Förvaltningens LSS-verksamheter behöver öka andelen medarbetare med adekvat kompetens. Utifrån handlingsplan för enhetlig yrkestitulatur inom LSS-verksamheterna fortsätter arbetet med validering av utbildningar och titelbyten från vårdare till stödassistent och stödpedagog. Sjukfrånvaron är fortfarande på en hög nivå inom utförarverksamheterna. En fördjupad analys av medarbetares frånvaro behöver genomföras.

Inom området funktionsnedsättning har antalet ej verkställda beslut minskat markant. Det är viktigt att fortsätta säkerställa att enskildas behov blir tillgodosedda och därmed undvika vite.

Utmaningar

Socialförvaltningen ansvarar för planeringen av nya bostäder och förmedlingen av lediga platser. När platser inte tillsätts i förvaltningens boenden påverkar det utförarverksamheternas ekonomi. Det är av vikt att det planeras för ett ersättningssystem som kompenserar för när tomplatser uppstår så att kvaliteten för brukare inte äventyras när personalresurser behöver minska vid tomplatser. I takt med att utbudet av grupp- och servicebostäder i högre grad motsvarar det antal lägenheter som medborgare har behov av väntas tomplatserna bli fler.

Stadens nya ersättningssystem för daglig verksamhet och bostad med särskild service kan få en stor och betydande effekt på förvaltningens verksamheter. Ersättningssystemet har gått igenom och förvaltningen vet ännu inte hur det kommer att slå mot budgeten.

Det förekommer emellanåt hot och våldssituationer inom utförarverksamheterna, vilket kräver ett strategiskt trygghetsarbete för att skapa en trygg miljö för medarbetare och brukare.

I grupp- och servicebostäderna är det viktigt att fortsätta arbetet med att säkra digital uppkoppling och god möjlighet att använda digital teknik. Det finns svårigheter att åtgärda

detta bland annat på grund av byggnadstekniska skäl samt att det är kostsamt att dra in fiber. Det finns även utmaningar att använda och tillgängliggöra den digitala tekniken utifrån upphandling och avtal.

För personlig assistans i egen regi är det en utmaning att hålla budget i balans eftersom kundunderlaget är begränsat. Gällande avlösarservice och ledsagarservice är kundunderlaget också begränsat och det finns svårigheter att hitta personal. Förvaltningen ser behov av att staden ser över om personlig assistans, avlösarservice och ledsagarservice kan bedrivas mer resurseffektivt genom en central utförare inom staden.

Det är viktigt att utveckla arbetssätt för att fler personer med funktionsnedsättning ges stöd för att komma in på den öppna arbetsmarknaden för att minska ojämlika levnadsvillkor i samhället.

Prioriteringar

De prioriterade områdena för verksamhetsområdet under kommande treårsperiod är:

- Fortsätta arbetet med att öka andelen medarbetare inom LSS-verksamheterna som har adekvat kompetens.
- Kompetensutveckling för att säkra medarbetares kunskaper kring olika funktionsnedsättningar och samsjuklighet.
- Arbeta utifrån omställningen till god och nära vård och omsorg samt i enlighet med nya socialtjänstlagen.
- Strategiskt trygghetsarbete kopplat såväl till personalomsättning som hot och våld inom verksamheterna.
- Utveckla förbättrat stöd för att fler personer ges möjlighet att komma in på den öppna arbetsmarknaden.
- Utveckla arbetssätt och verksamheter som främjar psykisk och fysisk hälsa.

3.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Omvärldsfaktorer

Sverige har fortsatt allvarliga problem med gängkriminalitet och rekrytering av barn och unga till kriminella miljöer. Det grövre våldet, skjutningar och sprängningar skapar otrygghet i samhället och arbetet med dessa frågor behöver vara fortsatt prioriterat.

Nya socialtjänstlagen samt andra parallellt pågående statliga utredningar som pågår mot bakgrund av samhällsutvecklingen, kommer ställa nya krav på socialtjänstens verksamheter, i synnerhet vad gäller barn och unga. Parallellt med arbetet med nya socialtjänstlagen arbetar förvaltningen med omställningen till god och nära vård och omsorg utifrån den framtagna handlingsplanen. Arbetet med god och nära vård och omsorg kommer att hållas samman med omställning i enlighet med nya socialtjänstlagen för en hållbar och sammanhållen omställning.

Det pågår en förändring i socialtjänstens roll i det förebyggande arbetet generellt och med ett tydligare ansvar i det brottsförebyggande arbetet.

Desinformationskampanjer kan påverka medborgarnas tillit och inställning till socialtjänsten

och kan även påverka arbetsmiljön negativt.

Eftersom samsjuklighetsutredningens förslag skjuts på framtiden, behöver arbetet med att erbjuda kunskapsbaserade insatser till personer med skadligt bruk och beroende prioriteras likväl samordningen av insatser ihop med regionen.

På regeringsnivå pågår ett arbete med att se över maximala boendetiden för nyanlända i enlighet med bostättningslagen, förslag är tre år för samtliga kommuner för att likställighet ska råda över landet. Det kan komma att medföra ytterligare försvårande omständigheter att hitta ett stadigvarande boende för nyanlända.

Interna frågor av betydelse

I enlighet med nya socialtjänstlagen ska socialtjänsten erbjuda en kunskapsbaserad verksamhet där uppföljning och utvärdering genomförs systematiskt och där evidens används som underlag för beslut och utformning av verksamheterna. Förvaltningen ser behov av mer kunskap om metoder för uppföljning och utvärdering samt öka användandet av tillgängliga kunskapskällor som en del av arbetsprocessen. Socialtjänstakademins kompetens behöver i högre grad användas i arbetet med att erbjuda en kunskapsbaserad verksamhet. Socialtjänstens arbete med barn och unga kommer att lägga mer fokus på förebyggande insatser och öppenvårdsinsatser med eller utan behovsprövning. Omställningen kommer att ta tid och vara resurskrävande.

Förvaltningen behöver förbereda sig på att förslaget till en ny socialtjänstlag kan innebära större förändringar i arbetssätt och kräva nya kompetenser. Nya arbetssätt som stöds av AI och välfärdstekniska lösningar bedöms kunna underlätta arbetet och frigöra tid för socialt arbete. Medarbetarnas förutsättningar är ett prioriterat område för att säkerställa att resurser används på ett effektivt och hållbart sätt.

Socialtjänstens medarbetare riskerar en mer ansträngd arbetssituation i och med fler ärenden med komplex problematik, samtidigt som risker för otillåten påverkan ökar. Det är därför av vikt att arbeta aktivt med stadens handlingsplan för förbättrad arbetssituation inom socialtjänsten.

Under 2024 har förvaltningens enhet för barn och unga fått in 1596 (1604 år 2023) anmälningar/ansökningar. Över tid har antalet anmälningar avseende psykisk ohälsa hos barnet ökat markant. Även beteendeproblem och skolsociala problem har ökat i princip varje år. Varje anmälan kan beröra oro inom flera livsområden. Enligt Socialstyrelsens rapport från 2024 har psykisk ohälsa bland barn och unga ökat markant under de senaste åren. Denna utveckling bekräftas även av Barnombudsmannens årsrapport. Gällande anmälningsorsaker kopplade till vårdnadshavare eller annan närstående är de mest förekommande orsakerna våld inom familjen eller bland andra närstående, vanvård/fysisk eller psykisk försummelse samt alkohol- eller drogmissbruk. Gällande utvecklingen över tid har antalet inkomna orosanmälningar ökat årligen gällande våld inom familjen eller bland andra närstående och vanvård/fysisk eller psykisk försummelse

Förvaltningen ser behov av mer fokus och insatser riktade mot mindre barn för att arbeta förebyggande. Fler familjerådgivare eller "förskolesocionomer" skulle kunna ge stöd till fler föräldrar i tidigt skede och arbeta mer uppsökande.

För att tidigt identifiera och ge barn och familjer i behov av stöd rätt insatser med fokus på det förebyggande arbetet behöver samverkan med andra aktörer stärkas och förebyggande och tidiga insatserna utvecklas.

Samverkan med skolan behöver fortsätta utvecklas för att främja skolnärvaro genom skolsociala team. Skolsocionomerna arbetar med elever mellan 20-40 procent skolfrånvaro för att förebygga att frånvaron ökar. Förvaltningen ser behov av att utveckla det skolsociala arbetet tillsammans med skolorna för att även ge stöd genom skolsocionomer och/eller familjebehandlare till elever med högre skolfrånvaro. I oktober 2024 hade de kommunala grundskolorna inom stadsdelsområdet totalt 64 elever med mer än 50 procent frånvaro.

Förvaltningen behöver arbeta för att anhörigas behov uppmärksammas och anhöriga erbjuds stöd med kvalitet. Förvaltningen ser behov av ett särskilt fokus på målgrupper som inte tidigare varit aktuella för stöd såsom anhöriga till personer med koppling till våldsbejakande extremism, anhöriga till personer med en kriminell livsstil, anhöriga till personer i kriminell miljö som drabbats av skjutningar och dödligt våld samt barn (0-17 år) som anhöriga.

Det är en utmaning att möta upp behovet av föräldrastödsprogram både när det gäller att tillhandahålla utbildade gruppleadare men även för en del program och åldersgrupper att få tillräckligt många deltagare för att en grupp ska kunna hållas. Gällande föräldraskapsstödsprogrammet Föräldraskap i Sverige finns det flera utmaningar kring lokalt tillhandahållande av programmet. Förvaltningen ser behov av att se över stadens organisation, om det exempelvis går att centralisera med tydligare koppling till mottagande av nyanlända eller erbjuda programmet genom samverkan mellan flera stadsdelar.

Antalet anmälningar enligt LVM (lag om vård av missbrukare i vissa fall) har ökat under de senaste åren. Förvaltningen prognostiserar ett fortsatt högt inflöde av LVM-anmälningar. Förvaltningen ser en fortsatt ökning av personer med samsjuklighet det vill säga komplexa och omfattande behov av samordnat stöd. Det finns därför behov av nya arbetssätt för samverkan med aktörer såsom regionen och andra förvaltningar. Det finns även behov av boendestöd, sysselsättning och boende med inriktning geriatrik för målgruppen.

Spel om pengar bland barn och unga samt vuxna är ett växande samhällsproblem. Ungdomar i Bromma spelar om pengar i större utsträckning jämfört med snittet i Stockholms stad, framförallt pojkar andra året på gymnasiet. Fält- och fritidsverksamheten har arbetssätt för tidig upptäckt av missbruk av såväl alkohol, narkotika, tobak, dopning och spel om pengar, men har identifierat ett behov av att utöka medarbetares kompetens inom området spel om pengar för att tidigt kunna bemöta ungdomar med en problematik. Det finns behov av att utveckla öppenvårdsinsatserna för vuxna i samverkan med andra förvaltningar för att möta vuxnas behov av stöd utifrån beroendeproblematik generellt.

Det är fortsatt långa köer till boenden inom LOV (lag om valfrihetssystem), gällande stödboenden och gruppboendestäder enligt SoL. Detta påverkar ekonomin negativt då boendeplaceringar behöver göras utanför avtal eller i HVB-hem, vilket är en kortsiktigt och kostsam lösning.

Nyanlända hushåll som uppnår maximal boendetid med utgående kontrakt hos SHIS förväntas

öka. Den maximala boendetiden på SHIS är högst fem år, flertalet familjer har haft boendet i drygt 3,5 år. En utmaning är därför att nyanlända som uppnått boendetiden eller som önskar flytta ska hitta ett stadigvarande boende och undvika tillfälliga boendelösningar. Möjligheten till stadigvarande boende är i hög utsträckning kopplat till egen försörjning där nyanlända och utrikesfödda kvinnor med låg utbildningsnivå har särskilda utmaningar. De stora lägenheter som byggs har höga hyror vilket försvårar för stora barnfamiljer att hitta bostad på reguljära bostadsmarknaden, det saknas hyresrätter i staden med rimliga hyresnivåer. Andra kommuner tar inte emot familjer med ekonomiskt bistånd från Stockholms stad vilket sannolikt kommer att medföra att fler familjer kan komma att bo i tillfälliga boendelösningar. Det behöver tydliggöras i riktlinjer vilken boendekostnad som är skälig avseende förstahandskontrakt för utrikesfödda familjer som staden tagit emot enligt bostättningslagen.

Insatser ska erbjudas för att förhindra vräkningar, särskilt fokus är barnfamiljer. En systematisk samverkan inom förvaltningen gällande hemlösa ska fortgå. I vissa fall väljer bostadsbolag att vräka barnfamiljer trots erbjudande från förvaltningar om att betala hyresskulder. Ett tätare samarbete med bostadsbolag behöver utvecklas.

Arbetet med att stärka och utveckla det förebyggande arbetet mot våld i nära relation är ett fortsatt prioriterat område. Bryt upp programmet ska implementeras och stadsdelen ska fånga upp fler som är i behov av insatser. Samhandläggning i ärenden är en förutsättning för fler ska ta emot stöd.

Arbetet med att minska mäns våld mot kvinnor behöver fortsatt prioriteras. Fler våldsutövare ska motiveras och remitteras till RVC (relationsvåldscentrum) för insatser i syfte att förändra sitt beteende och sluta utöva våld. Samarbetat enligt Islandsmodellen mellan staden och Polismyndighetens ska fortsätta för att hantera akuta våldshändelser i familjer där barn är involverade.

Det är fortsatt en utmaning att hitta jourhem. Arbetet fortgår med att rekrytera jour- och familjehem i egen regi i brommaområdet. Jour- och familjehem i närområdet möjliggör att placerade barn kan gå kvar i sin förskola/skola. Det blir även mer kostnadseffektivt och evidensbaserade insatser, utveckling av lägesbildarbete samt utökning av uppföljning av trygghets- och brottsförebyggande insatser. Det kan även innebära kostnader för kompetenshöjande insatser för att medarbetare ute i verksamheterna ska kunna möta behov kring nya prioriterade samverkansområden.

I förslaget till ny socialtjänstlag föreslås ett tillägg om att främja jämlika och jämställda levnadsvillkor. Förvaltningen fortsätter att integrera ett jämställdhetsperspektiv vid beslutsfattande och i utförandet av insatser för att möta den enskildes behov oavsett kön.

Medborgarkontor behöver utvecklas för att komma närmre medborgarna och vara mer tillgängliga.

Utmaningar

Den nya socialtjänstlagen som planeras träda i kraft 1 juli 2025 kommer att innebära ett omfattande arbete med omställning mot en kunskapsbaserad socialtjänst, med fokus på tillgänglighet och tidiga insatser. Omställningen kommer att pågå under flera år och innebär

att förvaltningen behöver utveckla fler förebyggande verksamheter för att förhindra att sociala svårigheter uppstår samtidigt som arbetet med utredningar och stöd till medborgare där social problematik redan föreligger. Det behöver ske en stegvis resursförflyttning från myndighet mot de förebyggande verksamheterna vartefter behoven av omfattande utredningar och insatser minskar. Därutöver kräver förvaltningens deltagande i Nationell Uppföljning av Socialtjänstens Omställning (NUSO) omfattande resurser. Resultaten från NUSO kommer bidra till att utvecklingsområden identifieras i samband med omställningen.

Effekterna av omställningen kommer inte att få genomslag på 3,5 år, vilket är den period som den ekonomiska överenskommelsen mellan staten och Sveriges kommuner och regioner omfattar. Omställningen behöver därför beakta ekonomiska aspekter. Förvaltningen ser behov av att se över digitala lösningar och nya sätt att organisera arbetet framåt för att resurser ska räcka till.

Den nya socialtjänstlagen ställer krav på en mer kunskapsbaserad socialtjänst. En kunskapsbaserad socialtjänst ska innehålla en kombination av vetenskaplig kunskap och beprövad erfarenhet. Det är en stor utmaning, dels utifrån de befintliga sociala systemet och att förvaltningen generellt behöver bli bättre på systematiserade individuppföljningar. Detta kommer troligtvis bli en viktig del av uppföljningar inom socialtjänsten och är ett stort utvecklingsarbete behöver göras. Förvaltningen ser behov av att fler funktioner lokalt i stadsdelarna och/eller centralt i staden behöver finnas för att kunna arbeta mer med uppföljning och utvärdering av sociala interventioner i enlighet med nya socialtjänstlagen.

Placeringar av barn och unga är mycket kostsamma och det finns bristande evidens kring dess effekt. Förvaltningen behöver utveckla intensiva hemmaplanslösningar och utöka tillgång till stöd hemmavid för att undvika placeringar.

För placerade barn med omfattande vårdbehov behöver samverkan med BUP (barn- och ungdomspsykiatri) öka och det behöver tydliggöras kring ansvarsfördelningen av kostnaderna för vården.

Prioriteringar

- Förvaltningen ska stärka och utveckla nya former och arbetssätt för förebyggande insatser och tidigt stöd i enlighet med nya socialtjänstlagen.
- Socialtjänsten behöver intensifiera samverkan med förskola och skola inklusive friskolor och fristående förskolor för att tidigt upptäcka barn och unga som riskerar att fara illa och för ökad skolnärvaro.
- Fler våldsutövare behöver motiveras till insatser som leder till att våldet upphör.
- Utveckla förvaltningens medborgarkontor så de når fler brommabor.
- Utveckla öppenvården för vuxna i samverkan med andra stadsdelsförvaltningarna.
- Fortsatt prioritering av arbetet avseende relationsvåld och mäns våld mot kvinnor.

3.6 Stadsmiljöverksamhet

Omvärldsfaktorer

Brommas befolkning förväntas fortsätta öka i takt med nybyggnation av bostäder på flera håll

i stadsdelsområdet.

Omvärldsläget med internationella konflikter och inflation har lett till ett högre kostnadsläge för materialinköp, transporter, el och entreprenadarbeten.

Klimatförändringar bidrar till en ökad belastning på drift och skötsel av park- och naturmark. Bromma ligger vid vattnet och har en hög andel skogsmark och gamla träd. Torka, stormar och översvämningar har en stor påverkan på träd, gräsmattor och planteringar samt innebär en ökad risk för erosion. Dessa faktorer blir allt viktigare att ta hänsyn till i takt med att klimatförändringarna ökar.

Interna frågor av betydelse

Bromma utvecklas i hög takt med nya bostäder och arbetsplatser på flera håll i stadsdelsområdet. För att säkerställa det framtida behovet av förskolor, omsorgsbostäder, fritidslokaler, verksamhetslokaler och grönområden med mera är förvaltningen med i ett tidigt skede av planeringsprocessen. Det finns ett behov av att skapa en större systematik för att säkerställa ett effektivt och strategiskt deltagande i stadsutvecklingsprocesser. Förvaltningen bevakar i första hand de områden som ligger inom förvaltningens rådighet och verksamhet, det vill säga utvecklingen av parker och grönområden, lokalförsörjning för förvaltningens verksamheter samt trygghetsfrågor. Förvaltningen bevakar även sådant som utöver detta ligger i lokalbefolkningens och lokala verksamheters intressen, såsom kollektivtrafikförbindelser, bostadstyper och upplåtelseformer, trafik och parkering, verksamhetslokaler med mera.

Fler brommabor och besökare ska uppleva att parker, grönytor, naturreservat, strandbad samt aktivitetsytor är attraktiva och tillgängliga. Förvaltningen ska fortsätta verka för ett jämställt och jämlikt liv i stadens gemensamma rum. Detta sker genom riktade insatser och genom samverkan med civilsamhället. Tillgänglighetsperspektivet ska säkerställas genom att rådet för funktionshinderfrågor och pensionärsrådet bjuds in att komma med synpunkter inför större investeringar på parkmark. Stadsmiljöverksamhetens arbete sker i linje med stadens handlingsplan för en äldrevänlig stad och stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

En trivsamt, ren och väl underhållen stadsmiljö som är tillgänglig och erbjuder aktiviteter bidrar till trygghet. Förvaltningen ska därför ha ett fortsatt fokus på trygghetsåtgärder såsom belysningsåtgärder och tillskapande av spontanaktivitetsytor, renhållning, slyröjning och borttagande av siktskymmande växtlighet.

Under 2026-2028 ska förvaltningen ha fortsatt fokus på implementeringen av Handlingsplan för biologisk mångfald. Arbetet kommer att ske i form av naturvård genom selektiv gallring utifrån olika arters behov och genom friställning av ekar och tallar.

Naturvårdande åtgärder ska fortsatt genomföras för att öka förutsättningarna att klara extrema klimatrelaterade händelser. Samverkan i detta arbete ska bland annat ske med miljöförvaltningen.

Förvaltningens arbete med åtgärder i parker och grönområden ska fortsatt synliggöras. Information om insatser som genomförs ska bli tydligare genom förbättrad kommunikation gentemot brommaborna, till exempel i form av helsidesannonsering i lokaltidningen, inlägg i

sociala medier och medborgardialoger.

Energieffektiviseringsåtgärder ska genomföras inom stadsmiljöverksamheten. Solceller ska installeras på teknikhus vid stadsdelsområdets plaskdammar under förutsättning att medel beviljas för ändamålet.

För första gången på lång tid ska parkdriften skötas i egen regi. Stadsdelsförvaltningen kommer att genomföra ett stort omställningsarbete de närmaste åren. Förändringen kan på kort sikt innebära ökade kostnader, men på lång sikt kan en högre effektivitet och framförallt en högre kvalitet uppnås.

Kritiskt för att få den här verksamheten på plats är att kostnadseffektiva kommunaltekniska ytor anpassade för parkdrift kan tillhandahållas. Fackförvaltningarnas stöd till stadsdelen är av yttersta vikt för att detta ska fungera.

Stadsdelsförvaltningar som har i uppdrag att övergå till egen regi har idag möjlighet att ansöka om extra tilldelning av medel för ändamålet. I takt med att fler stadsdelsförvaltningar får ett sådant uppdrag kommer den nuvarande medelsreserven att behöva utökas för att räcka till under kommande år.

Utmaningar

I Bromma finns stora arealer park- och naturmark som är en stor tillgång för många, även för personer som bor utanför Bromma. Den ökande befolkningen innebär en högre belastning på park- och naturmiljöer samt en ökad efterfrågan på aktiviteter i parker och grönområden, såsom badplatser och spontanaktivitetsytor. Detta innebär i sin tur ökade investerings-, drift- och underhållskostnader för förvaltningen. På lång sikt påverkar genomförda parkinvesteringar förvaltningens driftkostnader för exempelvis omgjorda ytor, vattenprover, el-/vattenavgifter, tillsynsavgifter och försäkringar, vilket är viktigt att beakta i beräkningen av det centrala driftbudgetanslaget. Vidare har kostnader för materialinköp, transporter, el och entreprenadarbeten ökat i takt med inflationen. Som ett resultat har vissa planerade projekt behövt senareläggas eller minska i omfattning.

Bromma ligger vid vattnet och har en hög andel skogsmark och gamla träd. Torka, stormar och översvämningar har en stor påverkan på träd, gräsmattor och planteringar samt innebär en ökad risk för erosion. Dessa faktorer blir allt viktigare att ta hänsyn till i takt med att klimatförändringarna ökar. Naturvårdande åtgärder ska fortsatt genomföras för att öka förutsättningarna att klara extrema klimatrelaterade händelser. Samverkan i detta arbete ska bland annat ske med miljöförvaltningen.

I staden finns idag medel för klimatanpassningsåtgärder och minskad klimatpåverkan men det behövs också särskilda medel för att hantera befintliga klimatkonsekvenser. Med klimatförändringarna ökar också behovet av en effektiv och tydlig ansvarsfördelning rörande dagvattenfrågor och skyfall. Detsamma gäller samordningen av genomförandet av lokala åtgärdsprogram för vattenförekomster (LÅP).

Det finns ett antal utmaningar inom stadsmiljöområdet där stadsdelsförvaltningarna har behov av samordning och samverkan. Det rör exempelvis tjuvtippar, nedskräpning, gäss på strandbaden och dumpning av lustgasbehållare. Dessa utmaningar har en negativ påverkan på tryggheten, miljön och orsakar återkommande kostnader. Det finns behov av ett helhetsgrepp

kring förebyggande metoder, information och kommunikation. Viktiga samarbetsparter är bland annat trafikkontoret, exploateringskontoret, polisen, fastighetsägare och vaktbolag.

Trygghetsinvesteringsmedel från den centrala medelsreserven har varit en förutsättning för att många trygghetsskapande åtgärder har kunnat genomföras inom stadsmiljöverksamheten. Därför är det viktigt att denna möjlighet kvarstår även under perioden 2026-2028.

Prioriteringar

De prioriterade områdena för verksamhetsområdet under kommande treårsperiod är:

- Attraktiv, trygg och tillgänglig stadsmiljö
- Spontanaktivitetsytor för ökad folkhälsa och trygghet
- Biologisk mångfald
- Övergång till parkdrift i egen regi
- Nya naturreservat och biotopskyddsområden
- Energieffektivisering
- Kommunikation och delaktighet

3.7 Ekonomiskt bistånd

Omvärldsfaktorer

Konjunkturläget och ökade boende- och hushållskostnader kan innebära fler försörjningsstödstagare samt att det utbetalade ekonomiska biståndet ökar. På regeringsnivå pågår utredning avseende ekonomiskt bistånd, bland annat kommer arbetsplikt införas våren 2025. Därutöver kommer normen ses över, vilket kan komma att påverka arbetet med ekonomiskt bistånd kommande år.

Regeringen har aviserat att den så kallade bidragsreformen ska införas i tre steg under de kommande åren, där aktivering på heltid för att ha rätt till försörjningsstöd är första steget, följt av en successiv kvalificering till den svenska välfärden samt ett bidragstak som gör att inkomsten av bidrag inte kan bli högre än inkomsten av arbete. Denna förändring i kombination med nya socialtjänstlagen kommer ha stor påverkan på arbetet med ekonomiskt bistånd

Interna frågor av betydelse

I och med att Sverige är i en lågkonjunktur beräknas arbetslösheten öka under de närmsta åren och det kommer att bli svårare att få fler personer i egen försörjning. För långtidsarbetslösa, särskilt de med kort utbildning, förväntas utmaningarna att öka. Tillsammans med höjda hyror, ökade elkostnader och att normen för ekonomiskt bistånd har höjts med ca 20 procent förväntas det utbetalda ekonomiska biståndet att öka.

Samarbetet med förvaltningens egen arbetsmarknadsverksamhet, Jobbtorg Stockholm och Arbetsförmedlingen ska fortsätta att utvecklas för att få ut fler personer i egen försörjning på den öppna arbetsmarknaden.

Andra bidragande orsaker till en förväntad ökning av ekonomiskt bistånd är befolkningsökningen och förändrat konjunkturläge. Arbetslösheten beräknas öka vilket innebär behovet av ekonomiskt bistånd förväntas att öka. Samtidigt har förvaltningen som

målsättning att andelen med egen försörjning ska öka och på så sätt minska bidragsberoendet.

Utmaningar

Lågkonjunkturen kan försvåra arbetet med att få fler personer i egen försörjning.

Antalet familjer som bor i genomgångsbostäder har ökat under 2024, vilket ytterligare påverkar kostnaderna för ekonomiskt bistånd. För närvarande är det cirka 45 familjer och detta förväntas öka under den kommande treårsperioden. Denna ökning är kostnadsdrivande för verksamheten och kräver noggrann planering och resurslokalisering för att möta behoven hos de nyanlända och underlätta deras integration i samhället.

De flesta av de nyanlända som är bosatta i Bromma har inte nått självförsörjning efter etableringsprogrammets två år. Fler önskar att komma vidare till eget kontrakt men det är svårt att få eget kontrakt då det finns få stora hyreslägenheter i staden med rimlig hyra. Den interna och externa samverkan ska fortsätta i arbetet för att nyanlända ska bli självförsörjande. Stödet ska fortsätta utvecklas i samverkan med bland annat Arbetsmarknadsförvaltningen, Arbetsförmedlingen och SHIS Bostäder.

Fler som söker ekonomiskt bistånd har omfattande behov av stöd för att komma närmare arbetsmarknaden, vilket kräver mer resurser i form av tid och uppföljningar av insatser som leder framåt. Det sociala arbetet behöver stärkas och den administrativa bördan minska för att möjliggöra mer socialt arbete och fokus på behov och stöd hos enskilda.

Fler personer söker sig till budget- och skuldrådgivaren. Nya grupper har tillkommit som exempelvis multisjuka personer med höga räntekostnader samt spelberoende. En utmaning kommer att vara att ge rätt stöd för att undvika att de blir aktuella för ekonomiskt bistånd.

Prioriteringar

De prioriterade områdena för verksamhetsområdet under kommande treårsperiod är:

- Motverka fusk i välfärden. Felaktiga utbetalningar ska minimeras och uppmärksammas.
- Nyanlända familjer vars etableringsperiod har gått ut ska erbjudas etableringsjobb och bostadsvägledning.
- Budget- och skuldrådgivning ska utvecklas för att ta emot fler och utökade målgrupper och för att förebygga att medborgare hamnar i skuld.
- Arbeta för att öka antalet digitala ansökningar för ekonomiskt bistånd ska fortsätta.

3.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Omvärldsfaktorer

Lågkonjunkturen har enligt Statistiska Centralbyrån lett till ökad arbetslöshet och långtidsarbetslöshet.

Interna frågor av betydelse

Förvaltningen fortsätter samverkan med Arbetsmarknadsförvaltningen för att få ut unga arbetslösa försörjningsstödstagare i praktik och/eller arbete. Förvaltningen ska fortsätta erbjuda feriejobb till ungdomar boende i Bromma och till ungdomar i närliggande

stadsdelsområden.

Samverkan med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Stockholm genom Samordningsförbundet Stockholms stad (FINSAM) ska fortsätta att utvecklas. Samverkan ska leda till att personer som står långt från arbetsmarknaden på grund av ohälsa får ett anpassat insteg på arbetsmarknaden genom bättre samordning mellan inblandade myndigheter.

I samverkan med Arbetsmarknadsförvaltningen och Socialförvaltningen ska tillgängligheten och kvaliteten på samhällsvägledning och socialt stöd till nyanlända öka. Förvaltningen ska särskilt arbeta för att nå nyanlända kvinnor genom praktikplatser och Stockholmsjobb. Inom förvaltningen pågår ett arbete för nyanlända för att hitta effektiva strategier och åtgärder i syfte att förstärka nyanländas etablering på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. Inom ramen för arbetet sker fördjupad samverkan med SHIS.

Förvaltningen arbetar utifrån BIP (Beskæftigelses Indikator Projekt). Studien har undersökt vad som gör att personer med komplexa behov som saknar egen försörjning kommer i arbete eller studier. Fokus för förvaltningen har varit att samverka utifrån parallella insatser utifrån BIP:s förhållningssätt med Bromma arbetsmarknadscentrum och jobbtorget rörande individer som varit långtidssjukskrivna. Det gemensamma arbetssättet kommer att fortsätta att utvecklas inom och utanför förvaltningen.

Förvaltningen deltar även i ESF-projektet *Stockholmskraften*, vilket innebär att klienter överförs till en särskild handläggare som ger intensifierat stöd till självförsörjning (Rådet för europeiska socialfonden i Sverige – ESF). Dessa metoder förväntas bidra till att fler klienter kommer ut på arbetsmarknaden.

Utmaningar

Fler personer med nedsatt arbetsförmåga ska ges möjlighet till anställning. Arbetet med arbetsmarknadsåtgärder och ”stegförflyttningar” kommer att vidareutvecklas. Behov av att kunna erbjuda viktiga arbetsmarknadsinsatser, som OSA anställningar och Stockholmsjobb, förväntas öka. Anställningsbarheten hos personer som står längst från arbetsmarknaden som behöver omfattande stöd för att kunna närma sig arbetslivet behöver öka. Språkkravet är en stor utmaning.

Långtidsarbetslöshet är en stor utmaning. I Bromma är andelen kvinnor som uppbär försörjningsstöd i 12 månader högre än för andel män. Det är en utmaning att flera av kvinnorna inte står till arbetsmarknadens förfogande på grund av sjukskrivning. Detta behöver följas för att kunna erbjuda rätt stöd. Fler målgrupper behöver inkluderas i arbetslivet, exempelvis personer med funktionsnedsättning behöver ges möjlighet att närma sig arbetsmarknaden.

Prioriteringar

De prioriterade områdena för verksamhetsområdet under kommande treårsperiod är:

- Arbetet med kunskapsbaserade metoder ska fortsätta. Individer som står lång ifrån arbetsmarknaden ska erbjudas parallella insatser vilket kan öka anställningsbarheten.
- Samverkan i form av projekt mellan ekonomiskt bistånd, Bromma arbetsmarknadscenter och stadens Jobbtorg ska fortsätta och följas upp.

- Förvaltningen ska särskilt arbeta för att nyanlända kvinnor ska närma sig arbetsmarknaden genom bland annat praktikplatser, Stockholmsjobb och etableringsjobb.

Erbjuda stödinsatser till kvinnor som inte står till arbetsmarknadens förfogande på grund av sjukskrivning.

3.9 Övrigt

Trygghet och prevention

I enlighet med nya socialtjänstlagen ska fler preventiva insatser erbjudas. Förvaltningen ska starta en ”första linjen-verksamhet” för att ge rätt stöd i rätt tid. Förvaltningen ska i samverkan med skolan fortsätta att erbjuda och vidareutveckla föräldrastödsprogram för att möta föräldrars behov av stöd.

Stadsdelen har två öppna drogsccener. Förvaltningen fortsätter att utöka sin satsning med platsaktivering i form av Sommar i Bromma. Detta är en del av den platssamverkan förvaltningen har på Brommaplan och i Blackeberg tillsammans med näringslivet och civilsamhället. Som en del av arbetet med öppna drogsccener ska förvaltningen stärka sin samverkan med bostadsbolag och/eller fastighetsägare samt se över möjligheten till en platssamverkan kring Alvik.

Förvaltningen har ett fortsatt fokus att höja medarbetares kompetens inom våldsbejakande extremism (VBE) så att medarbetarna ska känna sig trygga i agerandet vid ett VBE-ärende.

För att förebygga socialt utanförskap och för att identifiera barn som far illa samt minska risken för att barn utsätts för våld och hamnar i kriminalitet, ska barnhälsoarbetet utvecklas och samverkan mellan förskolan och socialtjänsten ska fortsätta att stärkas. Det familjecentrerade arbetssättet behöver stärkas och utvecklas tillsammans mellan förvaltning och Region. Barn och unga i Bromma ska inte rekryteras in i kriminalitet. En välfungerande skolgång är en central del i detta arbete och arbetet med skolsociala team ska fortsätta utvecklas. Fältverksamheten och den öppna fritidsverksamheten är en del av det trygghetsskapande arbetet och ska utvecklas vidare. I Mariehäll kommer antalet ungdomar öka under planperioden och förvaltningen ska därför starta en fritidsverksamhet i området.

Genom fritidsverksamhetens arbete utifrån metodstödet ”MVP fritid” (Mentorer i våldsprevention) stärks det våldsförebyggande arbetet inom fritiden.

Förvaltningen ska fortsätta öka tryggheten i stadsdelsområdet genom bland annat platssamverkan med olika lokala aktörer från kultur- och näringsliv, civilsamhällets organisationer, andra myndigheter och fackförvaltningar. Förvaltningen ska även arbeta med att utveckla arbetet genom samverkansgruppen Operativa BRÅ. Arbetet fortlöper gällande att etablera den lokala strukturen kring ett sammanhållet arbete med barn och unga som begår eller riskerar att begå grova brott (Bob). Samverkan för ett tryggt och säkert stadsdelsområde sker även genom den lokala samverkansöverenskommelsen (SÖK) som förvaltningen har tillsammans med lokalpolisområdet, Utbildningsförvaltningen och Trafikkontoret.

Det våldspreventiva arbetet ska utvecklas och stärkas inom samtliga verksamheter. Arbetet med att motivera våldsutövare att ta emot stöd och insatser fortgår.

Det finns ökade risker för välfärdsbrott som till exempel otillåten påverkan. Det finns därför behov av kunskapshöjning om välfärdsbrottslighet och otillåten påverkan inom förvaltningens verksamheter.

Det uppsökande arbetet fortsätter för att nå ungdomar som brukar alkohol, narkotika, doping, tobak och spel. Förvaltningen ser behov av att fältverksamheten utvecklas och utökas för att både kunna arbeta mer mot skolorna samt finnas ute i stadsdelens olika områden.

Socialtjänstens verksamheter som riktar sig mot barn och unga ska genom utbildningsinsatser öka sina kunskaper gällande spel om pengar.

Innovation

För att kunna möta de utmaningar som staden och förvaltningen står inför behöver nya arbetssätt utvecklas. Förvaltningen ska stärka sin innovationsförmåga genom att arbeta aktivt för att skapa en innovationskultur i hela organisationen. Ett innovationsråd startades under 2024 vilket syftar till att ge råd och stöd i innovationsarbetet samt att samordna olika initiativ. Genom olika kommunikationssinsatser ska innovationer och andra utvecklingsprojekt inom organisationen uppmärksammas och delas internt och externt.

Tre strategiska områden, gemensamma för hela förvaltningen, har tagits fram som är nödvändiga att fokusera på för att fortsatt kunna leverera välfärdstjänster med hög kvalitet. Förvaltningen kommer särskilt att fokusera på

- att resurser används på ett effektivt och bra sätt
- att medarbetare med rätt kompetens väljer att jobba i Bromma
- att Bromma är tryggt och säkert

Förvaltningens verksamheter ska tillsammans göra förflyttningar inom de tre områdena.

För att lyckas med detta krävs det att saker görs på nya sätt och att den interna samverkan och samverkan med andra förvaltningar och bolag samt med näringsliv och civilsamhälle utvecklas. För att skapa utrymme för innovationssatsningar behöver också arbetsuppgifter tas bort. En svårighet är att förvaltningen inte har rådighet över alla arbetsuppgifter som idag utförs, däribland arbetsuppgifter där nyttan inte står i proportion till arbetsinsatser och resurser. Det gäller bland annat arbetet före och under brukarundersökningen som vänder sig till brukare inom LSS-verksamheter.

I innovationsarbetet ska brommaborna involveras i större utsträckning än tidigare genom att dialogen med målgrupperna om deras behov och önskemål stärks.

Digitalisering

Digitaliseringens möjligheter behöver tas tillvara för att göra förflyttningar särskilt inom fokusområdet som handlar om att resurser används på ett effektivt och bra sätt. Inom förvaltningen har ett projekt kring utveckling av stöd med hjälp av AI (artificiell intelligens) påbörjats inom enheten för biståndshandläggning. Projektet syftar till att med stöd av AI kunna följa upp beviljad och utförd tid utifrån ramtid. Förutom att stödet kommer att spara tid, förväntas det bidra till rättssäkra och likställda beslut samt säkerställa att den enskilde får sina behov tillgodosedda. Dialog förs med äldre- och socialförvaltningen om hur projektet kan skalas upp och bli en del av socialtjänstens och äldreomsorgens beslutstöd i staden. Men i

dagsläget har arbetet stannat upp då breddinförande kräver samarbete kring data mellan stadens beslutsstöd och sociala system, där det idag saknas personella resurser för att möta upp behovet. Exemplet väcker frågor om stadens förmåga att möta upp olika initiativ inom innovation och digitalisering.

Ett stadsgemensamt digitalt system för att omhänderta synpunkter och klagomål skulle underlätta hantering och analys av inkomna synpunkter och klagomål både på verksamhetsnivå och på aggregerad nivå.

Digitaliseringstakten behöver öka betydligt framöver för att möta kompetensförsörjningsutmaningen samt medarbetarnas och stockholmarnas behov och förväntningar att kunna nyttja digitaliseringens möjligheter.

Informationssäkerhet

Förvaltningen ska fortsatt stärka det interna arbetet med informationssäkerhet. Kompetensen om informationssäkerhet ska höjas inom hela förvaltningen och stödet till verksamheterna ska utvecklas.

Den digitala transformationen, framväxten av AI, den växande mängden information i samhället samt de snabbt föränderliga regelverken kring dessa områden skapar både nya möjligheter och utmaningar. AI-teknologin är fortfarande ny och det råder en generell kompetensbrist inom området. Utvecklingen sker i snabb takt, och de potentiella riskerna är ännu inte helt klarlagda. Framtiden kommer därav att kräva kontinuerlig omvärldsbevakning, utbildningsinsatser, tydliga riktlinjer och ett ansvar från alla medarbetare att förstå den teknik som möjliggörs och veta hur man hanterar den på ett etiskt och ansvarsfullt sätt.

Näringslivsarbete

Förvaltningen verkar för ett gott företagsklimat bland annat genom att samverka med den lokala företagarföreningen, Bromma-Ulvsunda företagsgrupp, i bland annat trygghetsfrågor. En ny näringslivspolicy förväntas antas under 2025. Förvaltningen inväntar vidare instruktioner från stadsledningskontoret kring hur näringslivsfrågorna ska hanteras framgent. Hittills har fokus varit på samverkan med lokala företagsgrupper och platssamverkan, där det lokala näringslivet är en viktig part. Tillsviare kommer trygghetsarbetet att vägleda aktiviteter inom näringslivsområdet.

4 Sammanfattande ekonomisk analys

4.1 Drift

Den för Bromma beslutade budgeten för 2025 med plan för 2026 och 2027 utgör den ram inom vilken verksamheten bedrivs. Budgeten förändras under året och kompletteras med tillkommande budgetbeslut samt vid reglering via stadens resursfördelningssystem, så kallade prestationsförändringar. Utöver den budget som anslås till förvaltningen förekommer intäkter med tillhörande kostnader kopplade till kommunexterna parter, dessa medel benämns omslutningsförändringar.

Bromma sdf, mnkr	2 025	2026	2027
Budget	1 942,80	1 967,3	1 994,5
Förändring mot föregående år	70,4	24,50	27,20
Förändring mot föregående år, %	3,80%	1,26%	1,38%
Omslutningsförändringar	320,7	327,1	333,7

Bromma förväntas ha en budget i balans under budget- och planperioden 2025 till 2028. Perioden förväntas vara utmanande ekonomiskt ur ett antal aspekter.

Omvärldsläget har skapat en mer utmanande global och nationell ekonomisk situation då inflationstakten under lång period legat på höga nivåer. Konsekvenser blir att kostnaderna för nämnden ökat snabbt och förvaltningens verksamhet behöver anpassas därefter. Ett positivt resultat tidigare år ger goda förutsättningar att möta kostnadstrycket. Stadens ersättningsnivåer ligger dock generellt lägre än kostnadsuppräkningsarna vilket skapar utmaningar för utförarverksamheterna. Fortsatt är inflationen något som kan slå negativt mot arbetslösheten och de marginaler invånarna lever på, vilket kan skapa ett ökat behov av ekonomiskt bistånd.

Totalt förväntas antalet invånare öka under perioden vilket förväntas ge en ökad efterfrågan på offentliga tjänster. Det gäller exempelvis ökad efterfrågan på stadsmiljöverksamhet, förskola, fritidsverksamhet, äldreomsorg samt individ- och familjeomsorg. Utmaningar i detta är att alla befolkningsgrupper inte växer konstant under perioden. Det behöver finnas beredskap för att under enstaka år kan vissa befolkningsgrupper minska i storlek, en del av befolkningstillväxten kan bli förskjuten och tillväxten mellan olika stadsdelar inom Bromma kan förändras i olika takt och i sina ålderskompositioner.

Förskola

De största ekonomiska utmaningarna för verksamhetsområdet förskola under kommande treårsperiod kommer att vara kompetensförsörjning, anpassningar i lokalbeståndet och ökade driftkostnader.

Det ekonomiska läget med ökade räntor, driftskostnader och livsmedelspriser ställer höga krav på förändrade arbetssätt. Förskolans ekonomi påverkas inte bara av dessa kostnadsökningar, utan även av att antalet barn i förskoleåldern minskar, vilket leder till lägre barnpeng. Förvaltningen kommer att behöva arbeta följsamt med organisation, aktivt med lokalförsörjning och optimering som en anpassning till det minskade barnantalet framöver. Att Brommas förskolors varumärke fortsätter stärkas genom hög kvalitet på undervisning av personal med hög kompetens gör också att barnantalen i de kommunala förskolorna förblir höga.

Färre barn drabbar även fristående aktörer, där vissa riskerar att behöva avveckla sin verksamhet. Förvaltningen måste därför vara beredd på att hantera tomma platser, en situation som skulle vara kostnadsdrivande.

En annan utmaning är den högre sjukfrånvaron, som leder till ökade vikariekostnader. Samtidigt finns ett stort investeringsbehov de kommande åren. Många förskolor kräver

omfattande underhåll och modernisering av utemiljöer. I vissa områden, där förskolorna är i dåligt skick eller där behovet av platser ökar, kan nybyggnationer bli nödvändiga. Dessa investeringar medför inte bara hyreskostnader, utan även utgifter för utredningar och detaljplanearbete, vilket ytterligare belastar ekonomin.

Utöver detta står förskolan inför en omfattande digital omställning de kommande tre åren, då nya digitala verksamhetsstöd ska införas. Denna utveckling kräver både ekonomiska och personella resurser för att säkerställa en smidig och effektiv implementering

Individ och familjeomsorg

Individ och familjeomsorgen har haft utmaningar att klara av att driva verksamheten inom den tilldelade budgetramen under flera år. Budgetramen kommer fortsatt att utgöra en utmaning för verksamhetsområdet under de närmaste tre åren. Prognosen för de kommande tre åren är att efterfrågan av insatser kommer fortsätta att öka och detta skapar ytterligare tryck på ekonomin.

Dessutom kommer den nya socialtjänstlagen att utmana verksamheternas ekonomi de närmaste åren. Den nya socialtjänstlagen som planeras träda i kraft under 2025 ställer högre krav på verksamheten. Lagen fokuserar på att stärka rättigheterna för både barn och vuxna, på att öka tillgängligheten och flexibiliteten, och på att förbättra samarbetet mellan olika aktörer. Det innebär att verksamheterna får ett större ansvar och behöver mer kompetent personal för att möta de nya kraven. Detta leder i sin tur till ökade kostnader, både i form av högre bemanning och mer komplexa insatser under de kommande tre åren.

Det har varit en ökning av inflöde på orosanmälningar och även ökning av barnärenden som kopplade till ökad kriminalitet bland ungdomar vilket har lett till kostnadsökningar för både handläggningen och insatser. Under det senaste året har antalet ärenden ökat ytterligare, och många av dem har varit mer komplexa och krävt mer resurser, vilket resulterat i långa och kostsamma placeringar. Denna trend av ökat behov av insatser för barn och ungdomar antas fortsätta under de kommande åren.

Inom missbruksvården satsar förvaltningen på att öka antalet insatser inom egen regi, istället för att använda externa placeringar. Om det höga inflödet av personer som behöver LVM-vård fortsätter behövs fler institutionsplaceringar, vilket är kostnadsdrivande.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

De senaste åren har verksamhetsområdet stöd och service till personer med funktionsnedsättning redovisat ett överskott mot tilldelad budgetram. Detta beror delvis på att beställarenheten har arbetat aktivt med att minska antalet av de mest kostsamma placeringarna utanför LOV. Även om detta har bidragit till överskottet kvarstår behovet av egna gruppboendestäder som dessutom förväntas öka.

Andra utmaningar för att bibehålla en budget i balans är de höga kostnaderna för persontransporter samt osäkerhet kring kostnadsutvecklingen för de kommande tre åren i och med den höga inflationen. Idag belastar kostnader för persontransporter det fasta anslaget trots att de i stor del är kopplade till att brukarna har insatser som daglig verksamhet. Det vore därför rimligt om anslag avseende persontransporter fördelades via det rörliga anslaget.

Utförarverksamheten har de senaste åren redovisat ett budgetöverskott vilket har möjliggjort

fondavsättningen till högsta tillåtna avsättning för respektive år. Osäkerhet för de närmaste åren råder kring risken att bli av med brukare och därmed stå med tomplatser under längre perioder, vilket innebär intäktsbortfall.

Utförarverksamheten inom personlig assistans upplever svårigheter att balansera sin budget på grund av en begränsad kundbas och svårigheter att anpassa personalstyrkan efter behoven. Utmaningen för de kommande åren råder kring behov att utöka verksamheten med flera uppdrag för att uppnå en mer stabil och långsiktig ekonomi. Verksamheten bedömer att en central utförare av personlig assistans inom staden skulle möjliggöra en större kundbas, ökad flexibilitet samt en optimering av resurser. En annan lösning är samverkan med andra utförare inom staden.

En annan osäkerhet för utförarverksamheten är omställningen till heltidsnormen. Det är en tids- och resurskrävande process som är en ekonomisk osäkerhetsfaktor. Arbetet förväntas leda till ökad kontinuitet och effektivitet och på sikt minskade kostnader.

Ekonomiskt bistånd

Förvaltningen förutspår en ökning av kostnaderna för ekonomiskt bistånd under den kommande treårsperioden, driven av flera faktorer. Långvarigt biståndsberoende förväntas kvarstå längre, delvis på grund av osäkerhet kring arbetslöshet som förväntas öka, inflation samt räntekostnader. Eftersom konjunkturläget är svårt att förutse på lång sikt, är utvecklingen av kostnaderna för ekonomiskt bistånd osäker.

Dessutom har antalet familjer som bor i genomgångsbostäder ökat, vilket ytterligare påverkar kostnaderna för ekonomiskt bistånd. Denna ökning är kostnadsdrivande för verksamheten och kräver noggrann planering och resursallokering för att möta behoven hos de nyanlända och underlätta deras integration i samhället. Förvaltningen strävar dock efter att öka andelen personer med egen försörjning, vilket skulle minska det långsiktiga bidragsberoendet.

Barn, kultur och fritid

Förvaltningen räknar med ökade kostnader inom fritidsverksamheten under de kommande tre åren för att möta det ökade behovet av fritidsaktiviteter. En fritidsgård öppnade 2024 vid islandtorget. Under 2025 väntas en ny fritidsgård förberedas i Mariehäll för öppnande senast i början av 2026.

Brommas ökande befolkning kan leda till högre krav på utbudet av sociala aktiviteter och därmed ökade kostnader för aktiviteter, personal och lokaler. Vidare har även deltagandet av barn med särskilda behov ökat i kolloverksamheten vilket lett till kostnadsökning. För att möta dessa krav och samtidigt hantera kostnadsökningarna på ett effektivt sätt kan förvaltningen behöva se över sina befintliga resurser och utvärdera vilka aktiviteter som är mest kostnadseffektiva.

Äldreomsorg

Äldreomsorgens resurstilldelning baseras på ett antagande om antalet omsorgstagare utifrån befolkningsprognosen. Resurstilldelningen motsvarar därmed inte alltid det faktiska behovet. Inför verksamhetsåret 2026 beräknas Brommas andel av äldreomsorg inom Stockholms stad, bli större än år 2025.

Bromma har en förhållandevis stor andel äldreomsorg som drivs i egen regi. Detta ställer stora

krav på kompetensförsörjning. Många äldre som varit på sjukhus skickas hem tidigare vilket kräver större insatser från hemtjänst och vård- och omsorgsboende. Inom stadsdelens egna boenden har det noterats en utveckling att de boende generellt har ett större vårdbehov än tidigare. Vissa insatser som tidigare enbart utförts på sjukhus kan nu erbjudas på vård- och omsorgsboende vilket ställer krav både på teknisk utrustning och personalens kompetens.

Jämfört med föregående år har tilldelningen till äldreomsorgen i Bromma relativt andra stadsdelar ökat något beroende på en förändrad befolkningssammansättning i jämförelse med övriga staden. Antalet personer över 65 år beräknas öka med drygt 29 procent den kommande tioårsperioden. Fram till 2029 är det är främst gruppen 80 till 89 år som ökar. Den följande perioden 2029 till 2034 kommer den största ökningen ske i kategorin 90 åringar och däröver, Befolkningsförändringen väntas sammantaget medföra ett ökat behov av hemtjänstinsatser och vård- och omsorgsboende.

I juli 2025 införs en ny socialtjänstlag vilket förväntas bidra till ökade kostnader under planperioden. En konsekvens av den nya lagstiftningen kan bli att avdelningen behöver utveckla sin förebyggande verksamhet. Att vissa insatser inte längre kommer att kräva myndighetsbeslut kan komma att innebära högre kostnader. Vidare kommer kompetenshöjande insatser för det egna personalen att genomföras.

Stadsmiljö

Befolkningstillväxten i Bromma ökar belastningen på befintliga parkanläggningar och ökar behovet av upprustning av lekplatser, belysning och tillgänglighetsanpassning. Den höga exploateringen i stadsdelsområdet generellt och det faktum att skolor och förskolor antas använda parkmark som vistelseyta ökar slitaget på parkerna. Det ökade slitaget leder till ökade driftskostnader, ökat reinvesteringsbehov samt ett ökat krav på skötsel av bostadsnära naturmarksytor i takt med att stadsdelsområdet förtätas. Vissa delar av stadsdelsområdet liknar numera innerstaden i sin struktur och täthet vilket medför att invånare även förväntar sig drift och skötsel med tätare intervall. Kostnadsökningarna och inflationen bidrar till en förväntat högre kostnadsbild för drift och skötsel av parkmarken inför planeringsperioden 2026 till 2028.

Under planperioden ska parkdriften tas över i egen regi. Detta kommer initialt medföra extra kostnader av engångskaraktär utöver ordinarie budget, exempelvis för personal, inventarier och lokaler.

Upptäckta markföroreningar i Mariehäll, närmare preciserat i Bubbelparken och Troll-Olaskogen, kommer att undersökas under våren 2025. Beroende på resultaten kan olika former av åtgärder bli nödvändiga. Eventuella saneringsåtgärder kan vara kostsamma och utgör en osäkerhetsfaktor för planeringsperioden. Ett förtydligande om ansvar och hantering av denna typ av situationer i staden skulle underlätta.

För att hålla god vattenstatus ingår insatser som parkskötsel, bevarande av träd, död ved, odlingsfria zoner nära vatten och funktionell kantzon vid Bällstaån, i förvaltningens vanlig drift och kontinuerligt. När förvaltningen blir uppmärksamman för punktinsatser för att höja vattenkvaliteten kan det bli aktuellt att söka medel. Förvaltningen kommer eventuellt att söka medel 2026 för åtgärder vid Johannelundsbadet beroende på resultatet av undersökningen av

vatten som genomförs under sommaren 2025.

Förvaltningsledning och administration

Förvaltningsledning och administration finansieras genom ett procentuellt avdrag från verksamheternas budgettilldelning. Den procentuella andelen beräknas vara oförändrad under kommande treårsperiod. Inom administrationen anpassas arbetet årligen utifrån verksamheternas behov i syfte att dels stötta kärnverksamheten på det bästa sättet och dels att hålla nere kostnader för förvaltningen så att optimalt med medel går till kärnverksamheten.

4.2 Investeringar

De senaste årens inflation har bidragit till en högre kostnadsbild för kommande projekt under planeringsperioden 2026 till 2028.

Bromma genomgår en kraftig befolkningsutveckling vilket leder till belastning på befintliga markanläggningar med större behov av upprustning av lekplatser, belysning och tillgänglighetsanpassning.

Investeringar i naturreservaten kommer att ske inom budgetramar men kan även finansieras genom sökta medel från central medelsreserv.

Tabell Budgetramar investering				
Anslag (mnkr)	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Stadsmiljö, investeringar- och grönområden	16,7	14,5	14,5	14,5
Inventarier och maskiner	4,8	4,8	4,8	4,8
Netto Stadsdelsnämnd	21,5	19,3	19,3	19,3

I tabellen har inte hänsyn kunnat tas till de investeringsmedel som Trafikkontoret delar till stadsdelsförvaltningarna eftersom besked om dessa för 2026 dröjer till sommaren.

Under planeringsperioden kommer övergång av parkdrift till egen regi äga rum. Denna verksamhet kommer behöva införskaffa maskiner, fordon och andra typer av tillgångar under uppstarten. Hur dessa ska finansieras är ännu inte klarlagt, olika former kan vara genom investeringar, leasing, avrop eller samarbete med andra stadsdelar. Viktigt är att det under planeringsperioden är möjligt söka budgetmedel ur centrala medelsreserver för parkdriftinvesteringar.

Under tio år har stadsdelsnämnderna tilldelats medel för reinvesteringar. Nu sker tilldelningen direkt till stadsdelsnämnderna enligt fördelningsnyckel. Därutöver finns det investeringsmedel som är avsedda för gemensamma parkinvesteringsprojekt med Trafikkontoret och stadsdelsnämnderna. Dessa söks med prioriteringsordning årligen hos Trafikkontoret. Hur tilldelningen från och med 2026 kommer att se ut är inte klart än. Besked om tilldelningen till stadsdelsnämnderna förväntas till sommaren. Nedan listas stadsmiljöprojekt under 2025 till 2028.

1. Olovslundsparken – 10,2 mnkr

Lekplatsen i parken är gammal och sliten och i behov av upprustning. Skogen och delar av parken kommer under 2025 att biotopskyddas och därför är det passande att parken utvecklas till en temapark kring rödlistade arter och biologisk mångfald med mer naturlek och upptäckarglädje.

2. Annedalsparken – 8,0 mnkr

Besöksstrycket är högt av både boende och närliggande skolor och förskolor. Parken är därför sliten och i behov av renovering men också av att utrustas med fler trivsamma mötesplatser och aktiviteter. I anslutning till plaskdammen finns behov av sol-/väderskydd då platsen är öppen och saknar uppvuxna träd. Många av de nya träden har låg vitalitet och gräsytan håller inte för trycket varför uppbyggnad av växtbäddar behöver förbättras. Renoveringen påbörjas redan under 2025 och fortsätter 2026.

3. Strandpromenaden Folkaredalen, Nockeby – 7,0 mnkr

Upprustning, utveckling, tillgänglighetsåtgärder och renovering av brygga. Addering av aktiviteter och attraktiva sittplatser längs promenaden. Nya träd och planteringar som bidrar till återväxt och ökat biologisk mångfald ska planteras.

4. Upprustning av strandpromenaden i Traneberg/Minneberg – 8,0 mnkr

Skapa ett mer attraktivt och tillgängligt promenadstråk vid vattnet med bättre möjligheter till rekreation. En förutsättning för att få till en helhetslösning är att trafikkontoret även renoverar kajen.

5. Kratsbodaparken – 4,0 mnkr

Parken är sliten och i behov av renovering men också av att utrustas med nya trivsamma mötesplatser och aktiviteter.

6. Eneby lekplats- 4,5 mnkr

Lekplatsen är sliten och i behov av renovering och också av att utrustas med nya trivsamma mötesplatser och aktiviteter.

7. Lekplatserna Tallarna, Fjärilskroken och Snäckparken – 3,0 mnkr

Lekplatserna är slitna och i behov av renoveringar och också av att utrustas med fler trivsamma mötesplatser och aktiviteter.

Årligen tillskapas en ny aktivitetsyta – 3,0 mnkr

4.3 Verksamhetsprojekt

5 Lokalförsörjningsplan

5.1 Sammanfattning

Lokalförsörjningsplanen är ett styrdokument för respektive nämnds lokalplanering där nämndens kort- och långsiktiga lokalbehov och planerade lokalförändringar presenteras.

Nämndernas lokalförsörjningsplaner aggregeras till stadens övergripande lokalresursplan som årligen föreläggs kommunstyrelsen.

Andra planeringsdokument tas fram rörande försörjning av bostäder i form av äldreboendeplanen och boendeplan för särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS (Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade) och SoL (Socialtjänstlagen).

Olika delar av Bromma växer vilket innebär att behovet av olika typer verksamhetslokaler förändras både på kort och på lång sikt. Förvaltningen behöver planera för förskolor inom områden där störst behov finns och kontinuerligt anpassa lokalbeståndet geografiskt utifrån platsbehov. Detsamma gäller för hemtjänstlokaler. Förvaltningens utmaning blir att hitta lokaler som är strategiskt placerade i förhållande till var kommande hemtjänsttagare bor.

För en effektiv lokalanvändning arbetar förvaltningen aktivt för en samordnad, kostnadseffektiv och ändamålsenlig lokalanvändning. Lokalbehov och lokalbestånd ses kontinuerligt över för att kunna lösgöra lokaler för annan användning eller avveckling. Möjligheten att samutnyttja lokaler ses också över kontinuerligt.

Förvaltningens hyreskostnad beräknas öka med 18,6 procent från 2025 fram till år 2035. Hyreskostnadsökningen beror i huvudsak på att stadsdelen sedan 2023 har tillträtt två nya fristående Framtidens Förskola 2.0. Två nya förskolor, där stadsdelen hyr lokalerna av privata fastighetsägare, bidrar också till en ökning av årshyrorna. Hyreskostnaderna minskar när vi avvecklar förskolepaviljonger. Hyreskostnaderna finansieras inom befintliga budgetramar.

5.2 Planeringsförutsättningar

Stadens befolkningsprognos är det enskilt viktigaste underlaget för planering av kapacitet i förskolan på stadsdelsområdesnivå. Med bakgrund i denna prognos tar staden också fram en så kallad förskoleframskrivning för perioden 2025 till 2033, vars syfte är att ytterligare vara ett hjälpmedel i planeringen av förskolelokaler. I framskrivningen inkluderas även barn med tillfälliga personnummer, interkommunala placeringar samt barn som inte bor inom samma stadsdel som de har sin förskoleplats inom.

Omvärldsutvecklingen de senaste åren med en pandemi, krig i Europa och det utmanade ekonomiska läget har gjort att planeringsförutsättningarna påverkats. Det förändrade ekonomiska läget har inverkan på färdigställande av bostadsprojekt, höjda byggnadskostnader för bostäder och förskolor samt eventuella effekter på rörligheten på bostadsmarknaden och med demografiska effekter som följd.

Nya exploateringsområden i Bromma medför ett behov av nya förskolor; södra delen av Mariehäll, Ulvsunda industriområde, Riksby och östra Alvik.

Förvaltningen utgår i lokalförsörjningsplanen från stadens prognosunderlag tillsammans med resultaten från förskoleframskrivningen. Hänsyn har tagits till lokal kunskap om befolkningsutveckling och förutsättningar i Bromma. Förvaltningen ser ett behov av ett stadsövergripande arbete med förbättringar av modellen som ger mer enhetliga resultat och mindre utrymme för tolkningar.

I Bromma beräknas befolkningen totalt sett öka under hela prognosperioden men i lägre takt än tidigare. Detta baseras på ett sänkt antagande om barnafödande samt ett sänkt antagande om antalet färdigställda bostäder. År 2033 förväntas befolkningen i Bromma uppgå till 89 747

invånare, vilket innebär en ökning med 6 942 personer.

Åldersgruppen ett till femåringar väntas öka marginellt fram till år 2033. I vissa delar av Bromma väntas åldersgruppen öka medan prognosen viker nedåt i andra delar. Ökningen av ett- till femåringar sker främst i de områden som exploateras, det vill säga Ulvsunda industriområde, Mariehäll, Riksby och Alvik. Befolkningsökningen innebär ett ökat behov av förskoleplatser i dessa områden. Målsättningen är att förskoleplatser ska finnas där barnen bor, vilket blir särskilt utmanande när det finns ett vikande underlag i befintliga områden samtidigt som det finns ett stort behov i nya exploateringsområden. Förvaltningen behöver därför tillämpa ett helhetsperspektiv i kommande planering och anpassa lokalutbudet utifrån behov och utbud av förskoleplatser i stadsdelsområdet.

Under planeringsperioden har stadens framtagna förskoleframskrivning använts som underlag fram till 2033 och efter detta har befolkningsprognosen för ett till femåringar använts. Detta innebär att siffrorna i framskrivningen är anpassade efter inskrivningsgrad och marknadsandel, något som inte är justerat för befolkningsprognosens siffror. Platsbehovet i planeringen för förskolebarn beräknas utifrån när på året det är som flest barn inskrivna, det vill säga i maj. I övrigt varierar platsbehovet under året. Barntalen är beräknade per den sista december varje år. I förvaltningens beräkning av förskolornas kapacitet är utgångspunkten 18 barn per avdelning, till skillnad från vissa andra stadsdelar som räknar med 15 eller 16 barn per avdelning.

I beräkningsunderlaget till lokalförsörjningsplanen syns en överkapacitet i förhållande till behovet från 2025 och framåt. Denna överkapacitet förklaras av ett flertal faktorer:

1. Flexibilitet i avtal och lokalbestånd

Det finns förskolor som kan sägas upp varav samtliga av dessa ligger inte med i planeringen för att stängas men kan användas för att justera en överkapacitet eller fungera som en buffert om förskolebarn under annan huvudman skulle bli utan förskola.

2. Regiform

Den totala kapaciteten fördelas både på fristående förskolor och på förskolor i kommunal regi, vilket innebär att förvaltningen inte har rådighet över hela kapacitetsdifferensen. En problematik med kapacitetsberäkningarna är att fristående förskolor har ett tillstånd som styr maximalt antal barn per lokal medan kommunala förskolor alltid beräknas till 18 barn per avdelning.

3. Bedömning av kapacitet

När förvaltningen beräknar kapacitet för befintliga och nyproducerade förskolor är utgångspunkten 18 barn per avdelning. Det innebär att förskolorna nästan alltid kommer att ha en högre bedömd kapacitet än de antal barn som de facto går i den förskolan. Under 2025 och framåt arbetar verksamheten med att nå budgetmålet om högst 14,9 barn per grupp och utfallet 2024 visar 15,9 barn per grupp.

4. Inskrivningsgrad

Inskrivningsgraden är generellt hög i Bromma. Ett- till femåringar har en inskrivningsgrad på

drygt 88,2 procent medan två- till femåringar ligger på 96 procent. Förvaltningen ser en tendens till att inskrivningsgraden kan komma att öka framöver, främst genom ett aktivt arbete att få fler barn i förskola.

5. Prognossäkerhet

Prognossäkerheten försvåras och påverkas av bland annat krig, ekonomi, pandemi och andra faktorer, vilket i sin tur försämrar exaktheten i planeringen för kapacitet i förskolan. Historiskt har stadens befolkningsprognoser haft en felmarginal på strax över 10 procent efter 5 år. Det problematiska för förskoleframskrivningen är att den baseras på 2024 års befolkningsprognos. Den exakta avvikelserna kan dock utläsas först i slutet av 2025. Det medför att det redan i ingångsvärdet inför planeringsperioden finns en osäkerhet, vilket även överförs till befolkningsprognosen och kapacitetsberäkningen.

6. Säsongsvariationer

Det finns en säsongsvariation mellan antal inskrivna barn under året, framförallt mellan decembermånader respektive majmånader. Befolkningsprognosen återspeglar barnantal per den sista december men kapaciteten behöver återspegla när det är som flest barn, vilket sker under vårterminen, ofta i maj månad. Detta medför en systematisk kapacitetsdifferens i underlaget.

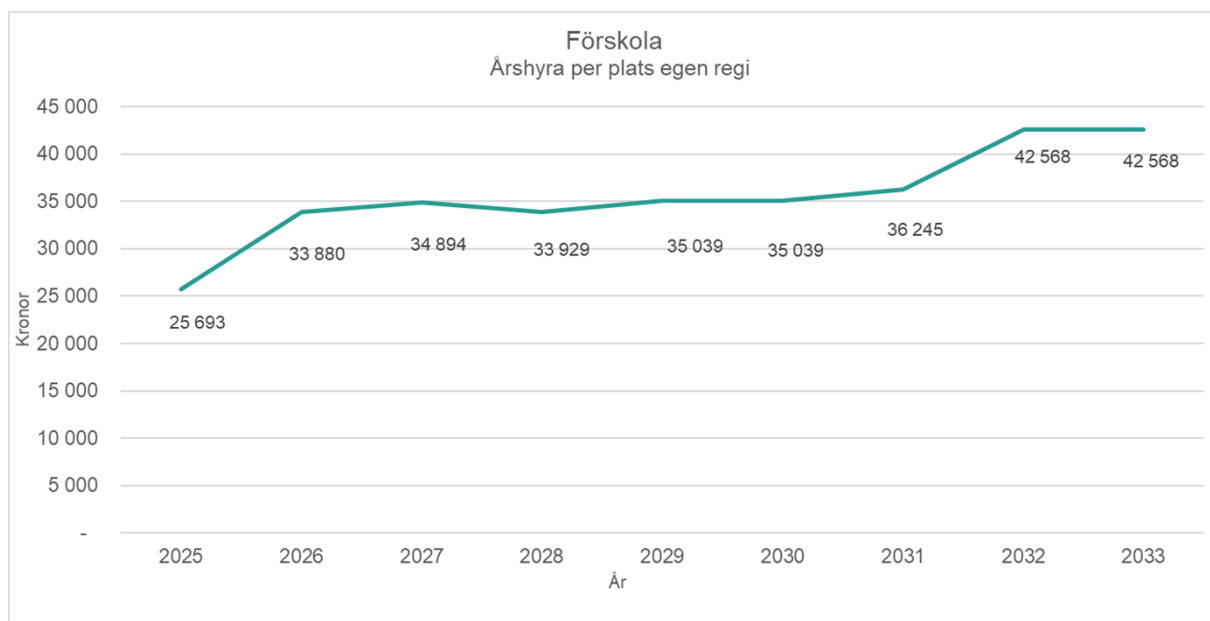
7. Det kommunala ansvaret

Den kommunala förskoleverksamheten har det yttersta ansvaret att erbjuda förskoleplatser till barnen i Bromma. Fristående kan stänga ner en verksamhet om barnunderlaget är lågt eller marginalerna är för låga. Om så är fallet behöver kommunala förskolor gå in och täcka upp behovet. Det gör att en reservkapacitet av platser tillhandahålls i kommunal regi.

5.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Den totala hyreskostnaden beräknas öka från 99,2 miljoner kronor år 2025 till 117,7 miljoner kronor år 2035, vilket innebär en ökning med 18,6 procent. Hyreskostnaden avseende pedagogiska lokaler förväntas öka från 73,2 miljoner kronor år 2025 till 90,7 miljoner kronor år 2035. Kostnadsutvecklingen inom förskolelokaler beror i huvudsak på att nya förskolor byggs i stadsdelar som utvecklas och där befolkningen kommer att öka; två förskolor under 2028, två förskolor 2030 och upp till tre förskolor 2032. Samtidigt avvecklas två förskolor 2025 och en paviljong 2028.

Kostnadsutvecklingen på både kort och lång sikt förutsätter att alla planerade byggprojekt färdigställs och att den prognostiserade befolkningsutvecklingen realiserar. För att så långt som möjligt kunna begränsa ökningen av hyreskostnaden under kommande år kommer all förskoleutbyggnad att noggrant bedömas och ses över innan nya inriktningsbeslut kan tas. Den kommande utvecklingen av hyreskostnaden finansieras inom befintliga budgetramar.



5.4 Samverkan

Det finns upplevda brister i samverkan med stadens fastighetsägande bolag och nämnder. Bristande helhetssyn leder till höga kostnader och högre hyror än vad som är skäligt. Det är även viktigt att underhåll och renoveringar sker då nybyggnationer är dyra. En annan modell och arbetssätt med bättre samverkan där verksamheternas behov och ekonomi styr mer vore fördelaktigt för staden som helhet.

SISAB, Skolfastigheter i Stockholm, är ett av stadens ändamålsbolag och en viktig samarbetspartner. De förvaltar majoriteten av de kommunala förskolorna. Det finns en löpande dialog kring förvaltning, underhåll av byggnader, mark, bodar, utrustning, lekplatser med mera. Fortsatt dialog behöver föras för att uppnå en effektiv förvaltning. Viktigt bland annat att anmälda fel blir systematiskt hanterade och att ärendehanteringens säkerställs. SISAB fungerar även som entreprenör när nya förskolor ska uppföras. För att kunna planera verksamheten är det väsentligt att förvaltningen får ta del av SISAB:s upprättade underhållsplaner.

Micasa Fastigheter är ett av stadens ändamålsbolag och en viktig samarbetspartner. Micasa äger och förvaltar majoriteten av förvaltningens inhyrningar avseende äldreomsorg; tre vård- och omsorgsboenden, två aktivitetscenter, ett friskvårdscentrum samt en hemtjänstlokal. Även flertalet av gruppboenden i egen regi inom socialtjänsten förhyrs av Micasa. Nära och löpande dialog förs med Micasa kring förvaltning, effektiv samverkan, underhåll av byggnader samt strategisk planering avseende behov och utveckling. För att strategiskt kunna planera för verksamheter är det avgörande att dialog förs avseende befintligt fastighetsbestånd och Micasas underhållsplaner samt kring verksamhetsbehov.

Fastighetskontoret förvaltar stadens fastigheter. En systematisk dialog med fastighetskontoret behöver upprättas. Idag finns det underhållsutmaningar i lokaler som förvaltningen hyr av fastighetskontoret. Viktigt är bland annat att anmälda fel blir systematiskt hanterade och att

ärendehanteringens säkerställs. Det är även av vikt för verksamheten att problem blir lösta och inte går ut över driften och stockholmarna. För att kunna planera verksamhet är det väsentligt för förvaltningen att få ta del av fastighetskontorets upprättade underhållsplaner.

Stadsledningskontoret (SLK) och Kommunstyrelsens ekonomi- och trygghetsutskott (KSEKTU) är väsentliga i processen för kommande lokaler. SLK äger de regler som finns inom stadens lokaler. Vid nya bostadsprojekt i bostadsrättsföreningar kan inte bostadsutvecklare som köper andelar i samarbete med fastighetskontoret lämna avtalsförslag inklusive kostnadsbedömningar tidigare än cirka fyra månader innan planerat tillträde, vilket är sent i processen.

Staden tillämpar idag konceptförskolor, Framtidens Förskola 2.0. Det är ett standardkoncept som SISAB utvecklat avseende hur nya förskolor ska utformas. Samtidigt finns det regler och tak (hyra per barn och år) för utgifterna i samband med nya förskolor. Detta gör att det blir svårt, om inte omöjligt, att under rådande förutsättningar bygga nya förskolor. En annan utmaning med konceptförskolan är att den är standardiserad för 18 barn per avdelning/grupp, medan stadens indikatorer pekar på 15 barn per grupp. En annan utmaning är stadens styrtal gällande 30 000 kronor per plats i förskola. Denna nivå är numera låg och bör ses över. Det är dock positivt med olika styrtal och detta har sannolikt bidragit till att hållit nere hyresnivåerna. Om styrtal ska finnas är det viktigt att även stadens bolag håller sig till dessa.

En utmaning ligger i att säkerställa att kunskap finns om stadens lokalregler och förståelse för dessa bland alla stadens aktörer. SLK tillhandahåller utbildningar och vissa nätverk. Dessa är väsentliga för att säkerställa kunskapen bland stadens aktörer. SLK fungerar också som ett viktigt bollplank för förvaltningen. Juridiska avdelningen tillhandahåller expertkompetens på det lokaljuridiska området.

Socialförvaltningen har tagit över planering och genomförande av nya LSS-boenden samt tilldelning av platser. Serviceförvaltningen kommer framöver att föra dialog med berörda förvaltningar inför kommande projekt. Ett projekt i närtid är Utombordaren 2 som är i genomförandefas med planerat tillträde år 2026. Viktigt för serviceförvaltningen och stadsdelsförvaltningen är fortsatt tät dialog om kommande projekt och att projekten noggrant beaktas ur ett utgifts- och potentiellt fördyrningsperspektiv.

Äldreförvaltningen tar årligen fram en stadsövergripande plan, Äldreboendeplanen, för personer över 65 år. Äldreförvaltningen ansvarar för framtagande av underlag för dessa strategiska vård- och omsorgsfrågor samt samordnar planering för och genomföranden av äldreboendeplatser samt övriga insatser för äldre i staden. Äldreboendeplanen är ett underlag som ger en samlad bild av äldreomsorgen i Stockholms stad fördelat på stadsdelsområden. Den används av förvaltningen som underlag för beslut, planering och utveckling i de lokalfrågor som inte är styrda av äldreförvaltningen, vilket är hemtjänstlokaler och aktivitetslokaler. För att säkerställa ett ändamålsenligt lokalbestånd är det viktigt att förvaltningen kontinuerligt för dialog med äldreförvaltningen samt andra berörda förvaltningar och bolag avseende befintliga verksamheter samt inför kommande projekt.

Serviceförvaltningen tillhandahåller stöd i lokalfrågor. Hyresförhandlingsgruppen inom serviceförvaltningen kontrollerar nya avtal och bevakar avtal som ska förlängas, avtal för

villkorsändring och avtal inför uppsägning. Serviceförvaltningen tar emot anmälningar från stadsdelsförvaltningarna om tomma lokaler för att kunna finna ett effektivt alternativt nyttjande. Stadsdelsförvaltningarna förväntas arbeta tillsammans i lokalfrågor. Samarbetet mellan förvaltningarna behöver utvecklas. Det handlar såväl om att finna forum som att finna systematik.

Exploateringskontoret leder planeringen av stadens mark. Samverkan med exploateringskontoret är viktigt. Förvaltningen behöver insyn i kommande och pågående projekt, vilket har stor betydelse för planeringen av lokaler.

5.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet

5.5.1 Nuläge 31 januari 2025

Förvaltningen har som målsättning att effektivisera lokalers nyttjande och samverka där det är möjligt. Möjligheten att avveckla lokaler där avtalen löper ut ses över. Förvaltningen letar efter alternativa lösningar så att lokaler kan avvecklas till förmån för redan befintliga lokaler där förvaltningen har ett inhyrningsavtal. Förvaltningen arbetar för att inhysa en verksamhet i en lokal istället för att sprida ut en verksamhet på flera fastigheter i stadsdelsområdet. Kommunikationsmöjligheter är en viktig parameter i lokalplaneringen.

Nämndens lokalförsörjning inom områdena administration, äldreomsorg och social omsorg är i nuläget i balans. Idag finns det administrativa lokaler utspridda i stadsdelsområdet. Om möjligt ses dessa över om det finns potential att samlokalisera och effektivisera lokalnyttjandet.

Hemtjänsten har idag tre noder med lokaler; Traneberg, Blackeberg och Abrahamsberg. Ur ett långsiktigt perspektiv är hemtjänsten ett område där den optimala strukturen för noder är något som är föränderligt. Aktivitets- och friskvårdscenter finns i Traneberg samt Tunet för äldreomsorgsverksamhet.

Daglig verksamhet bedrivs i lokaler i Abrahamsberg och Lillsjönäs. Förvaltningen ser över möjligheten att utöka denna verksamhet i Mariehäll.

Idag har Bromma en centralt placerad fritidsgård. Förvaltningen planerar för ytterligare en fritidsgård för unga i Mariehäll.

Möjligheten att samnyttja gemensamma lokaler mellan äldreomsorg och förskola för att tillaga förskolemåltider till förskolor som saknar tillagningskök har utretts. Ett centralt förskolekök kommer att öppnas under 2025.

Förvaltningen har idag ett medborgarkontor i Blackeberg. Förvaltningen utreder möjligheten att inrätta ytterligare ett medborgarkontor i Mariehäll.

5.5.2 Behov och planering av lokaler för år 2026-2033 (första planeringsperioden)

Enligt befolkningsprognosen beräknas antalet äldre över 80 år i Bromma att öka med 1 909 personer från 2023 till 2033. Prognosen under perioden visar en ökning med 444 äldreomsorgstagare i behov av hemtjänstinsatser, vilket kan komma att påverka lokalbehovet

för hemtjänstens verksamhet.

Förvaltningen har sett behov av en fritidslokal och en ökad lokal närvaro i Mariehäll. En fastighet har identifierats där det planeras för samlokalisering av tre nya verksamheter; (1) fritidslokal, (2) medborgarkontor och (3) daglig verksamhet.

En ny socialtjänstlag kommer att ställa nya krav på hur socialtjänst ska bedrivas, vilket kan komma att förändra förvaltningens behov av lokaler. Under planeringsperioden kan nyttjandet av administrativa lokaler effektiviseras och samlokaliseras.

Under 2025 påbörjar förvaltningen en övergång från parkskötsel på entreprenad till parkskötsel i egen regi. Det kommer i och med detta att bli aktuellt med maskinuppsättningsplats och lokal för nya medarbetare.

Förvaltningen ser över möjligheten att tillskapa ett friskvårdscentral till 2027 i samband med att dom gamla Prippslokaler byggs om för andra ändamål.

5.5.3 Behov och planering för lokaler år 2034-2045 (andra planeringsperioden)

Stor osäkerhet råder för befolkningsutveckling och planerade byggprojekt för den andra planeringsperioden 2034 till 2045. Generellt förväntas befolkningen öka i Bromma och efterfrågan på välfärdstjänster kan därför även förväntas öka. Enligt befolkningsprognosens framskrivning för perioden 2034 till 2045 beräknas antalet äldre över 80 år i Bromma att öka med 1 664 personer. Prognosen under perioden visar en ökning med 290 äldreomsorgstagare i behov av hemtjänstinsatser, vilket kan komma att påverka lokalbehovet för hemtjänstens verksamhet.

5.6 Lokalplanering - pedagogisk verksamhet

5.6.1 Nuläge 31 januari 2025

Den 31 december 2025 förväntas Bromma att ha kapacitet för 4 921 förskoleplatser, varav 2 849 platser är via egen regi. Av stadsdelsförvaltningens 45 förskolor i egen regi har 25 förskolor endast tre avdelningar. Framtida förskolor i egen regi förväntas ha fler än tre avdelningar. Mindre enheter och tillfälliga lokaler, exempelvis paviljonger, innebär högre kostnader. Det gäller olika servicefunktioner som till exempel kök och att det är svårare att optimera bemanningen inom små enheter.

Förvaltningen har två förskolepaviljonger som är dyra i årskostnad per barn. Det är Dartanjangs gata 3 (44 000 kr/barn och år) och Kiselgränd 20 (36 000 kr/barn och år). Kiselgränd 20 kommer att stängas den 1 september 2025 och Dartanjangs gata 3 kommer att stängas år 2028. Inga nya tillkommande förskolor är planerade för 2025 och det finns inga planer år 2025 på att stänga någon förskola, med undantag för paviljongen på Kiselgränd 20. Avtalet för förskolan på Abrahamsbergsvägen 89 löper ut den 30 september 2025. Lokalen på Abrahamsbergsvägen 87 har övergått från förskolan till äldreomsorgen. Förskolan Svartviksslingan 89 avslutas i mars 2025 (byter med Svartviksslingan 53).

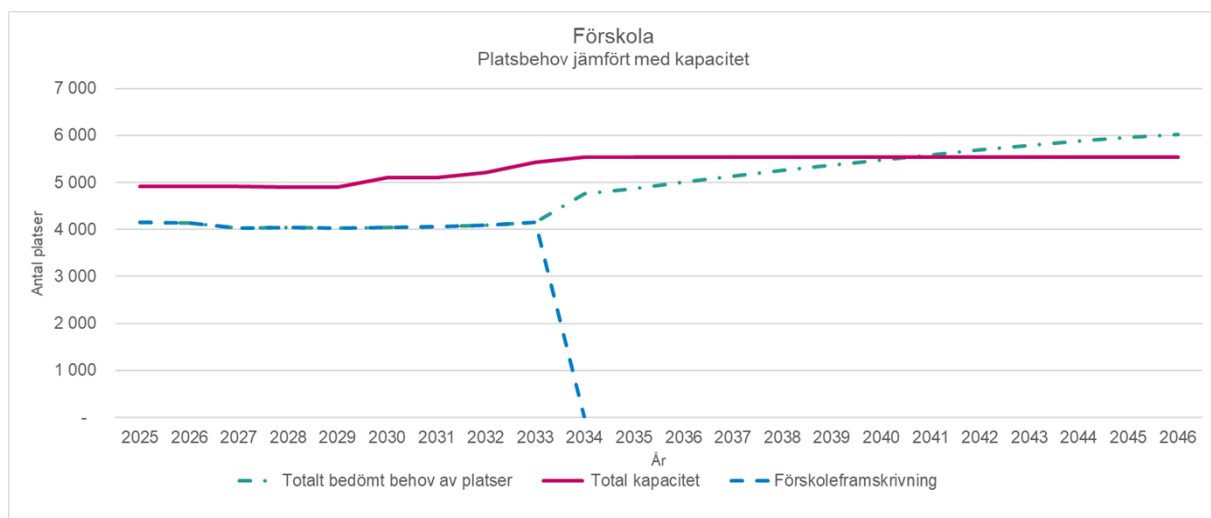
5.6.2 Planering av lokaler för år 2026-2033 (första planeringsperioden)

Förvaltningens lokalbehov under den första planeringsperioden beräknas utifrån den prognostiserade befolkningsutvecklingen. Enligt förskoleframskrivningen för 2026 har Bromma 4 139 barn i åldern ett till fem år inskrivna i förskolan per den sista december. År 2033 beräknas det finnas 4 154 barn mellan ett och fem år i förskolorna. Detta motsvarar ett behov av tre avdelningar färre än nuvarande totalkapacitet, alltså en stor nedskrivning av prognosen jämfört med förra året. Behovet kan tillgodoses genom byggnation av cirka fem nya förskolor. Lokalbehov för förskolor tas fram utifrån befolkningsprognos och var barnen förväntas bo.

Kapaciteten i egen regi utifrån inskrivningsgrad och marknadsandel förväntas öka från 2 849 platser år 2026 till 3 353 platser år 2033. Nya exploateringsområden i Bromma medför också ett behov av nya förskolor i vissa områden; Ulvsunda industriområde, södra Mariehäll, Riksby och östra Alvik.

Under perioden 2026-2033 beräknas cirka sex till sju nya förskolor att byggas. Tidsramen för nya förskolor i kommande områden förskjuts eller förändras för varje år, vilket gör det svårt att ange ett exakt antal. Stadsdelen följer utvecklingen noga och anpassar behov av förskoleplatser när stadsdelen får beslut om startbesked i alla olika berörda projekt.

Södra Mariehäll kommer att få en ny förskola på fastigheten Archimedes 2, med sex avdelningar planerad till år 2028. I projektet Islandstorget (Blackebergsvägen etapp 1) i Blackeberg planeras för en förskola med fyra avdelningar med inflyttning år 2029. I fastigheten Enigheten förväntas en förskola med fem avdelningar färdigställas år 2031. I Riksby planeras för en förskola med sex avdelningar i egen regi för inflyttning 2032, följt av en förskola med sex avdelningar i utbildningsförvaltningens grundskola i etapp 1. En permanent lösning ska sedan hittas i etapp två. I östra Alvik planeras det för två nya förskolor fördelat på två byggherrar. Dessa är planerade till 2032 och med sex avdelningar vardera. Om förvaltningen kommer att driva den ena eller båda dessa förskolor är idag ej klart. För projektet Solvallastaden är tidplanen oklar. I nuläget planeras en förskola med åtta avdelningar för inflyttning cirka år 2040.



5.6.3 Planering av lokaler för år 2034-2045 (andra planeringsperioden)

År 2034 beräknas Bromma att ha behov av 4 753 förskoleplatser och i slutet av 2045 beräknas det finnas behov av 5 958 förskoleplatser utifrån en inskrivningsgrad på 88,2 procent.

Denna beräknade ökning av förskoleplatser mellan 2033 och 2045 motsvarar 1 205 platser och 67 nya avdelningar, eller cirka elva nya förskolor med sex avdelningar vardera i olika områden med nybyggnation.

5.7 Övrig information

Särskild redovisning av lokalprojekt

Förvaltningen har inga projekt som kräver särskild redovisning.

Statusredovisning av avveckling/omstrukturering

Lokalen på Söderberga allé 10 avvecklades den 30 september 2024.

Tomgångshyror pedagogiska lokaler

Förskolan på Abrahamsbergsvägen 89 är tomställd och därför ansöker förvaltningen om medel för tomställda lokaler.

Lokalen på Hagelstavägen 22 övergår från förskoleverksamhet till fritidslokal, daglig verksamhet och medborgarkontor. Här ansöker stadsdelsförvaltningen om omställningsbidrag.

6 Övriga redovisningar

Medborgarbudget och medborgarinflytande

Förvaltningen ska aktivt arbeta för att öka Brommabornas förtroende för förvaltningen. Dels genom en förbättrad kommunikation, dels genom att involvera Brommaborna mer i utvecklingen av Bromma. För att få en förståelse för Brommabornas uttalade behov och önskemål ska dialogen med Brommaborna utvecklas. Medborgardialogerna ska även utvecklas till att omfatta information som ska leda till att brommabornas klimatpåverkan beroende av konsumtions minskar.

Förvaltningen kommer i högre grad arbeta med att inkludera medborgardialogerna i samband med trygghetsvandringarna. Förvaltningen ska fortsätta utveckla arbetet med digital undersökningar för att inhämta medborgares synpunkter som grund för utformningen av medborgardialoger framåt.

Dialogen med Brommas ungdomar ska stärkas genom att starta upp ett ungdomsråd. Medborgarbudget ska genomföras för att stärka ungdomars delaktighet i utvecklandet av fritidsverksamheten. Under inledningen av året ska förvaltning och nämnd tillsammans arbeta fram formerna kring medborgardialoger, trygghetsvandringar och medborgarbudget. Evenemanget Sommar i Bromma är en viktig kommunikationsarena för samverkan med brommaborna.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Susanna Halldin Olsson, Stadsdelsdirektör	2025-04-11